

СЪДЪРЖАНИЕ

Общински план за развитие на община Разлог 2007-2013 г.....	1
ВЪВЕДЕНИЕ.....	4
1. ИКОНОМИЧЕСКО И СОЦИАЛНО СЪСТОЯНИЕ НА ОБЩИНА РАЗЛОГ...8	8
1.1 <i>Обща характеристика на община Разлог.....</i>	8
1.2 <i>Оценка на природния потенциал като фактор за развитие.....</i>	10
1.2.1. Географско разположение , релеф, обработваема земя, горски ресурси.....	10
1.2.2. Защитени територии, природно наследство, биоразнообразие.....	10
1.2.3. Климат.....	11
1.2.4. Почви	11
1.2.5. Води.....	11
1.2.6. Културно – историческо наследство.....	12
.....	13
1.3. <i>Анализ на процесите и тенденциите в икономическото развитие на община Разлог.....</i>	15
1.3.1. Ниво и темп на икономическо развитие.....	15
1.3.2. Качествени характеристики на общинската икономика.....	24
1.3.3. Характеристика на развитието на основните икономически сектори.....	28
1.4. <i>Анализ на процесите и тенденциите в социалната сфера.....</i>	32
1.4.1. Население	32
1.4.2. Здравеопазване.....	39
1.4.3. Социалните услуги	40
.....	40
1.4.4. Образование.....	40
.....	40
1.4.5. Техническата инфраструктура – изграденост и качество на услугите.....	42
1.5. <i>Състоянието на околната среда – въздух, води, почви, растителност</i>	46
1.5.1. Управление на твърдите битови и промишлени отпадъци.....	46
1.5.2. Въздух.....	48
1.5.3. Води.....	50
1.5.4. Опазване на горите.....	50
1.6. <i>Анализ на финансовото състояние на общината.....</i>	50
1.7. <i>Общинска собственост</i>	56
1.8. <i>Анализ на силните слабите страни, възможностите и опасностите.....</i>	58
2. СТРАТЕГИЯ ЗА РАЗВИТИЕ.....	59
2.1 <i>Визия.....</i>	59
2.2 <i>Стратегически цели и приоритети за развитие на община Разлог.....</i>	60

2.3 Съгласуваност и координация на политиките и инструментите за местно развитие.....	63
2.4 Партньорство за развитие.....	66
3. ПРИОРИТЕТИ ЗА ДЕЙСТВИЕ И СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ.....	70
3.1 Приоритет 1 “Опазване и поддържане на природната среда и екологичното равновесие, рационално използване на природните ресурси за икономическо развитие и осигуряване на здравословна жизнена среда”.....	71
Състояние и потенциал.....	71
Специфични цели.....	71
3.2 Приоритет 2 “Съхраняване и обогатяване на културните традиции и историческото наследство, допринасящи за икономически просперитет на общината и подобряване на социокултурната среда”.....	72
Състояние и потенциал.....	72
Специфични цели.....	73
3.3 Приоритет 3 “Развитие на административния капацитет и партньорството за балансирано и устойчиво развитие”.....	74
Състояние и потенциал.....	74
Специфични цели.....	75
3.4 Приоритет 4 “Подобряване на бизнес инфраструктурата, услугите за МСП, насърчаване на изследователската дейност и технологичния трансфер, модернизация и въвеждане на екологични и енергоспестяващи технологии в производствения сектор”.....	76
Състояние и потенциал.....	76
Специфични цели.....	77
3.5 Приоритет 5 “Развитие на туристическия потенциал и услугите в туристическата индустрия”.....	80
Състояние и потенциал.....	80
Специфични цели.....	81
3.6 Приоритет 6: “Подобряване на транзитната и местната пътна инфраструктура, развитие на благоустройствените дейности в населените места”.....	83
Състояние и потенциал.....	83
Специфични цели.....	84
3.7 Приоритет 7 “Развитие на комуникациите и инвестиции за въвеждане на стандартите на информационното общество”.....	85
Състояние и потенциал.....	85
Специфични цели.....	85
3.8 Хоризонтални приоритети.....	86
Устойчиво развитие.....	86
Равни възможности.....	87
4. ИНДИКАТИВЕН ФИНАНСОВ ПЛАН.....	88
Общински план за развитие на община Разлог 2007-2013 г.....	88
Финансова таблица 1 (BGN, цени 2005 г.).....	88
Финансова таблица 2 (BGN, цени 2005 г.).....	89

<i>Финансова таблица 3 (BGN, цени 2005 г.)</i>	90
5. ОРГАНИЗАЦИЯ И МЕТОД ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПЛАНА	91
Общински план за развитие на общи на Разлог 2007-2013 г	91
5.1 Система за управление и контрол.....	91
5.2 Мерки за консултиране на партньорите.....	92
5.3 Дефиниране на системата за наблюдение и оценка.....	92
5.4 Информация и публичност	93
Регионален съвет за развитие	95
ЮЗ район за планиране.....	95
Областен управител	95
Кмет на община Разлог	95
Управление, наблюдение и контрол	95

ВЪВЕДЕНИЕ

Общинският план за развитие на община Разлог обхваща периода 2007-2013 г. и е разработен на основание на чл. 14 от Закона за регионалното развитие.

Планът определя стратегията за развитие на общината в посочения период, съдържаща средносрочните цели и приоритетите за развитието на общината, както и финансовите ресурси за реализация на проектите за този период.

Основните задачи на документа са:

- Да дефинира стратегия за интегрирано местно развитие на общината, съответстваща на рамката на регионалната политика, определена с Националната стратегия за регионално развитие и конкретизирана по отношение на област Благоевград с Областната стратегия за развитие;
- Да отчете принципите на устойчивото развитие, като основни по отношение на бъдещото развитие и превръщането на община Разлог в атрактивно място за живот и бизнес предвид уникалните ѝ природни дадености;
- Да определи ключовите области на развитието, както и най-подходящите територии за насочване на инвестициите, където в кратки срокове може да се постигне значителен резултат /добавена стойност/, както по отношение развитието на общината, така и по отношение на района като цяло;
- Да определи проектите, които са от общ интерес и за съседни общини- Банско, Белица, Якоруда;
- Да мобилизира финансовите ресурси, както в публичния, така и в частния сектор за реализация на целите и приоритетите на плана.
- Да опише системата за управление на плана- ролята и функциите на административните звена в общинската администрация в тази връзка и да оцени необходимостта от изграждане на нов административен капацитет;
- Да определи как ще функционира системата за наблюдение на изпълнението на плана, както и структурите които ще изпълняват функции, свързани с наблюдението, оценката и контрола, за да се осигури ефективно и прозрачно управление и ефикасно разходване на ресурсите за реализацията му;
- Да отчете интересите и ролята на партньорите, като ги привлече пряко в процеса на разработването на Общинския план за развитие и Програмата за реализацията му, а след това и в неговото прилагане ;

При разработването на Общинския план за развитие на община Разлог са отчетени стратегическите цели и свързаните с тях приоритети за развитието на районите за планиране на страната в периода 2005-2015 г., съдържащи се в НСРР отчетени са и

новите цели на европейската политика за икономическо-социално и териториално сближаване за периода 2007-2013 г., както и предвижданията в проектите на регламентите за структурните и Кохезионния фонд на ЕС за същия период.

Общинският план за развитие на община Разлог за периода 2007-2013 г. е разработен от екип на Агенцията за икономическо и социално сближаване- София. В процеса на изготвяне на плана бяха проведени работни срещи с компетентните структури в общинската администрация, териториалното статистическо бюро и други заинтересовани страни.

При подготовката на Общинския план за развитие 2007-2013 г. са отчетени предвижданията относно развитието на общината отразени в актуализирания общински план за развитие на община Разлог за периода 2005-2006 г., отчетени са резултатите от направените проучвания на общественото мнение, в т.ч. на икономическите и социалните партньори по отношение на ключовите области на развитието на общината, които се нуждаят от промяна и реформиране.

Планът е фокусиран върху следните ключови области:

- икономическа сфера с акцент върху МСП, технологичното развитие и туризма;
- социална сфера- човешки ресурси, образование, здравеопазване;
- екология и околна среда;
- техническа инфраструктура;
- информационно общество;
- общински бюджет.

Изготвен е актуален икономически и социален анализ за проблемите и тенденциите в развитието на общината в последните 3-5 години, който заедно с матрицата на силните, слабите страни, възможностите и заплахите служи за определяне и мотивиране на стратегическите цели и приоритети за развитие на общината в периода 2007-2013 г..

В периода 2007 - 2013 г. върху развитието на общината ще влияят разнообразни вътрешни и външни фактори:

- Членството на страната в ЕС от 1 януари 2007 г. поставя общината пред необходимостта да приведе икономическите дейности осъществявани на територията и, в съответствие с европейските стандарти и изисквания по отношение качество и себестойност на произведената продукция, организацията на работата и въздействието върху околната среда, за да се гарантира конкурентноспособност и устойчивост на функционирането на производствения сектор в условията на единния пазар на ЕС;
- Развитието на местната и регионалната инфраструктура, осигуряваща интегрирането на общината в европейската транспортна, енергопреносна и комуникационна мрежа,

както и подобряването на качеството на инфраструктурните услуги са определящи за превръщането на общината в атрактивно място за външните и вътрешни инвеститори;

- Отчитайки целите на Лисабонската стратегия от важно значение за успешното местно икономическо развитие е развитието на иновациите и технологичното обновяване на МСП, което дава шанс за по-добри пазарни позиции в рамките на ЕС;

- По-нататъшното протичане на процеса на финансова децентрализация и нарастването на управленската самостоятелност на общината, повишава необходимостта от обосноваване политика на развитие и мобилизация на материалните и финансови ресурси на общината за постигане на възпроизвеждащ социален и икономически ефект, както и по-добро качество на публичните услуги;

- Нарастваща динамика на процесите, свързани с предстоящото присъединяване на страната към Европейския съюз, което предполага, от една страна-привеждане икономическите, хуманитарните и административни дейности към новите по-високи критерии и изисквания, и от друга страна максимално пълноценно използване благоприятната инвестиционна обстановка за разработване и ускорено реализиране на проекти с висока инфраструктурна, стопанска и социална значимост;

- Темповете на икономическо развитие на общината в последните години са динамични, но все още се не е постигнат устойчивият и успешен икономически модел, който да гарантира висока конкурентоспособност и пазарна стабилност, остават все още нерешени въпросите със заетостта и доходите на населението;

- Община Разлог има специфично географско разположение, което я определя като затворена в сравнение с други общини в страната. Близкото разположение, както и подобният по качества и капацитет икономически потенциал, с общините Банско, Белица и Якоруда, всичките разположени в долината на р. Места изисква съгласуваност и координация на плановете за развитието им, споделящи приблизително еднакви стратегии. Географската и ресурсна обвързаност на четирите общини определя в голяма степен и необходимостта от търсене на общи решения по редица важни въпроси като управлението на битовите отпадъци, развитието на техническата инфраструктура, организацията на дейностите, свързани със здравеопазването и образованието.

Основните стратегически цели за развитие на община Разлог определени с настоящия план са :

- **Опазване и ефективно използване на природното и културното наследство и укрепване на местния капацитет за постигане на устойчиво интегрирано местно развитие;**
- **Повишаване на икономическата активност, стимулиране и развитие на малкия и средния бизнес на основата на природните ресурси, културните традиции и потенциала на човешките ресурси;**
- **Инфраструктурно развитие на общината, превръщащо я в**

мултифункционален комуникационен център за хората и за бизнеса в района на р. Места.

1. ИКОНОМИЧЕСКО И СОЦИАЛНО СЪСТОЯНИЕ НА ОБЩИНА РАЗЛОГ

1.1 Обща характеристика на община Разлог

Община Разлог е една от най-динамично развиващите се общини, шеста по територия и пета по бройна населението в Благоевградска област. Обхваща територия от 440,314 кв. км площ с население 21 652 души, представляващо 6,4 % от населението на областта.

Община Разлог е съставена от 8 населени места- град Разлог, който е общински център и 7 селски населени места: Баня, Бачево, Годлево, Горно Драглище, Долно Драглище, Добърско и Елешница.

Град **Разлог** е исторически наложил се икономически, културен и административен център в района на Разложката котловина. Разположен е на 830 м надморска височина. Населението му е 12 515 жители. В града има над 41 жилищни сгради от възрожденски архитектурен тип разложко-чепинска къща, които притежават качества на паметници на културата. Църквите “Свето Благовещение” и “Свети Георги”, градският музей са част от множеството местни забележителности. Градът е известен и с народния събор “Пирин пее”, който се провежда на всеки 2 години в местността “Предел”.

Разлог е изявен икономически център- седалище на голяма част от по-значимите фирми които функционират на територията на общината и привлекателно място за чуждите инвеститори. На територията му се развиват производства базирани на високи технологии.

Село **Баня** (2874 жит.) е балнеоложки курорт с местно значение, разположен на 5 км. източно от Разлог. Развито е животновъдството, тютюнопроизводството, производството на фуражни култури и оранжерийни цветя. Има завод за слаботокови релета. Обслужва се от гара на теснолинейната ж.п. линия “Септември- Добринище” Има 72 термални извора, баня, плувен басейн и оранжерии с минерална вода. Има археологически паметници от тракийско време и от средновековието. Няколко стари къщи и старата баня както и църквата “Св.Георги” са паметници на културата. Има певчески фолклорни групи. Развити са занаятите- дърворезба, иконопис и тъкане.

Село **Бачево** (1675 жит.) е на 6 км. северно от Разлог в склоновете на Рила на 900 м.н.в. Развито е животновъдството, тютюнопроизводството и производството на фуражни култури. Има шивашки цех. В близост има минерални извори. Обявено е за

балнеоложки и климатичен курорт с местно значение. Селото е добре благоустроено-електрифицирано, водоснабдено и почти изцяло канализирано (80%) и. Към читалището има певчески фолклорни групи.

Село **Годлево** (589 жит.) е на 7 км. северно от Разлог в склоновете на Рила на 900м.н.в. Развито е овцевъдството и тютюнопроизводството, картофопроизводството, производството на царевица и фуражни култури и дърводобива. Селото е електрифицирано, водоснабдено и почти изцяло канализирано (90%) и асфалтирано. Жилищният фонд е почти напълно обновен. Към читалището има фолклорна група. Има останки от средновековно селище и оброчище. Църквата “Успение Богородично” е паметник на културата.

Село **Долно Драглище** (772 жит.) е на 11 км. североизточно от Разлог. Селото е електрифицирано, водоснабдено, частично канализирано (30%) и асфалтирано. Развито е дърводобива, тютюнопроизводството, картофопроизводството, производството на царевица, фуражни култури и животновъдството. Към читалището има фолклорна група. Жилищният фонд е обновен.

Село **Горно Драглище** (1082 жит.) е на 13 км. североизточно от Разлог. Развито е животновъдството и фуражното земеделие. Функционират няколко шивашки фирми. Селото е електрифицирано, водоснабдено и почти изцяло канализирано (90%), улиците са асфалтирани. Към читалището има фолклорна група. Жилищният фонд е добре поддържан.

Село **Добърско** (664 жит.) е на 18 км. северно от Разлог в склоновете на Рила на 1050 м.н.в. Развито животновъдство, тютюнопроизводство, фуражни култури и дърводобив. Селото е електрифицирано, водоснабдено и почти изцяло канализирано (80%), улиците са асфалтирани. Към читалището има фолклорна група. Църквата “Св.Св. Тирон и Теодор Стратилат” (1614г.) е паметник на културата с национално значение. Има стари къщи, които са паметници на културата. В близост е водопадът “Скок” с височина 24 м.

Село **Елешница** (1481 жит.) е на 15 км. източно от Разлог, в западното подножие на Родопите по долината на р. Златарица. Център е на държавно лесничейство, развит е дърводобивът. Селото е електрифицирано, водоснабдено, почти изцяло канализирано, улиците са асфалтирани. Има читалище с фолклорен състав и археологическа музейна сбирка. Има множество топли минерални извори. Изграден е спортен комплекс с игрища, тенискортове и плувен басейн с минерална вода. Селището датира още от Средновековието. Открити са останки от антично и средновековно селище. Църквата “Св.Атанасий” и няколко стари къщи са паметници на културата. Някои от иконите в църквата и известното “Сребърно евангелие” са исторически ценности.

1.2. Оценка на природния потенциал като фактор за развитие

1.2.1. Географско разположение, релеф, обработваема земя, горски ресурси

Община Разлог е разположена в Югозападна България в Разложката котловина, в поречието на река Места, в полите на Пирин, Рила и Родопите. През пролома "Момина клисура" на юг се свързва с Гоцеделчевската котловина, а на запад прехождат седловината "Предел". По своето географско разположение тя може да се определи като относително затворена община.

Разложката котловина е една от най-високите котловини в Южна България. В средната част котловината има почти плосък релеф със слаб наклон на изток към Родопите. На север е по-хълмиста, а оградящите я високопланински части на Рила и Пирин имат типичен алпийски вид.

Земеделските територии в общината заемат 165 305 дка – 37,5% от общата площ, а горските 257 592 дка или 58,5%.

Растителното многообразие на територията на общината се обуславя от голямата разлика в надморските височини. Горският фонд е богат на високостеблени иглолистни гори (бор, мура, елша), както и на широколистни гори (бук, дъб). По-ниските части са заети от естествени ливади и пасища, а по билата на планините-пасища и клек.

Горите, пасищата и обработваемите земеделски земи са потенциал имащ важно значение за икономическото развитие на общината както в настоящия момент, така и за следващите 7 години. Те са основа за развитието на модерен агробизнес, дърводобив и дървопреработване.

1.2.2. Защитени територии, природно наследство, биоразнообразие

Природата на Община Разлог е разнообразна и много привлекателна. Общината обхваща голяма част от Национален парк "Пирин" (4,508.5 ха) и Национален парк "Рила" (5,035.6 ха). От 1983 г. Национален парк "Пирин" е включен в конвенцията на ЮНЕСКО за запазване на световните природни и културни паметници. Територията на парка в границите на общината включва резервата "Баюви дупки - Джинджирица", най-големият биосферен резерват в България (2 873 ха) с много исторически забележителности, както и петвековни дървета с голяма природонаучна стойност, разнообразна флора и фауна. В района се срещат кафявата мечка, вълкът, лисицата, благородният елен, еленът-лопатар, сърната, дивото прасе, глухарът, орелът, яребицата. В резервата се намира и единственото местонахождение на еделвайс в България, както и най-голямата концентрация на популацията на дивата коза. На територията на общината са разположени четири езера- Германишкото, Суходолското, Сълзица и Плиткото. В множеството високопланински езера, реки и потоци е разпространена балканската пъстърва.

Прекрасните природни дадености на община Разлог са фактор за успешно развитие на разнообразни форми на туризъм. Използването на този потенциал към настоящия

момент е ограничено, но неговите качества могат да го превърнат в основен фактор на бъдещото развитие.

1.2.3. Климат

Климатът в общината е умерено-континентален със слабо изразено средиземноморско влияние, проникващо по долината на река Места. В температурно отношение районът се характеризира през зимното полугодие със студено време, особено във високопланинската част. Средната януарска температура за Разлог е (-2)° С. Лятото е сравнително кратко и прохладно. Средната юлска температура е 18.6° С. Средната годишна температура е 8.3° С. Задържането на снежната покривка в зоните за зимен отдих и ски-спорт е средно 150 дни.

През повечето месеци на годината преобладават северозападни и западни ветрове. През зимния сезон се увеличава честотата на югозападните ветрове. Особеното котловинно разположение на общината, в сянката на трите планини, обуславя слаба продухваемост. Сутрешните и вечерни скорости на вятъра са малки. През нощта студените въздушни маси, спускайки се от планинските склонове, изместват топлия въздух в котловината, което води до образуване на мощни температурни инверсии.

1.2.4. Почви

Най-разпространени на територията на Община Разлог са кафявите и канелени горски почви, а в районите с надморска височина над 1600 м. са характерни планинско-горските тъмноцветни почви. Върху заравнените повърхности на билата се образуват планинско-ливадни почви. По поречията на реките почвите са хумусно алувиално-ливадни почви.

1.2.5. Води

Община Разлог е прочута с водното си богатство. През територията й протичат множество реки, притоци на р. Места - Исток, Язо, Круше, Бяла река и Годлевска река. Подземните води, карстови пукнатини, поровите води, обуславят голямото водно богатство на общината.

Топли минерални извори има в с. Баня, в м."Катарино" в Разлог, в м."Ръждавец" в с. Бачево. С най-голям дебит и най-висока температура е изворът в с. Баня- 84 л/сек. и 54 градуса. С . водата е подходяща за балнеолечение и профилактика, за използване в плувни басейни, за оранжерийно производство, за производство на фармацевтични и козметични продукти и за отоплителни системи в бита. Параметрите на извора в с. Бачево са – дебит 2,4 л/сек. и температура 22 градуса С. Водата му е подходяща за използване в плувни басейни. Минералната вода от извора в с. Елешница също е подходяща за балнеолечение и профилактика, плувни басейни, оранжерийно производство и топлоснабдяване.

Рационалното използване на водните ресурси е важна предпоставка за бъдещото устойчиво развитие на общината. Подходящо е да се прилага концесионната форма-общински концесии за използването на водните ресурси на минералните извори. Това е една от възможностите, чрез които общината може да генерира собствени приходи и да има активна роля във финансирането на някои от проектите в Програмата за реализация на Общинския план за развитие. Успоредно с това ще се стимулира предприемачеството в сферата на балнеотуризма, рекреационните дейности, бутилирането и търговията с минерална вода, използването на геотермалната енергия за отопление и др. производствени цели

Съществуват реални възможности за реализация и на проекти от типа “публично-частно партньорство”, които да са основа за по-ефективно използване на водните ресурси на общината.

Природното и ресурсно разнообразие и богатство е важен фактор за конкурентноспособността и икономическия просперитет на община Разлог, защото то определя нейната уникалност и атрактивност. Развитието на общината трябва да се фокусира върху използването на уникалните природни ресурси и богатства и превръщането им в пазарен продукт, но същевременно следва да осигури тяхното опазване и разумно използване. Всички дейности свързани с използването, опазването и възстановяването на природните ресурси на общината следва да бъдат координирани и ориентирани към реализацията на една цялостна стратегия за интегрирано местно развитие, основана на принципите на устойчивото развитие

1.2.6. Културно – историческо наследство

Община Разлог и цялата Разложка котловина притежават богато наследство от културни паметници от различни епохи и цивилизации – неолит, цивилизацията на траките, гръко-римската цивилизация, християнската цивилизация (представена от ранновизантийската и българската култура), културата на исляма. Природните условия в котловината, разположена между Рила, Пирин и Родопите, предопределят нейното заселване още в древността, както и специфичния бит и обичаи на местните жители.

По-значимите археологически паметници в Разложката котловина са:

- Раннонеолитно селище в с.Елешница – В селото има музейна експозиция.
- Находка в местността Столоватец край Разлог – датирана около 2 400 г.пр.Хр., бронзова епоха; определяна като храм-светилище на Слънцето. Обектът е включен в работен вариант на маршрут за културен туризъм на БНК на ИКОМОС (международен експертен съвет към ЮНЕСКО за паметници на културата и забележителни места).
- Светилище на Бендида в землището на с. Бабяк – един от най-значимите тракийски култови обекти в България. Разположено е на висок триделен връх с надморска височина 1 500 м и видимост към Разложката котловина, Пирин и

Рила. Светилището е посещавано повече от 14 века (през цялото първо хилядолетие пр.н.е. до V век) и останките от ритуалните действия са образували културни напластявания с дебелина, достигаща на места до 3 м.

- Раннохристиянски базилики “Св. Илия” в Разлог и “Св. Георги” в Якоруда – датирани V – VI век. Базиликите са археологически свидетелства за проникването и разпространението на християнството в региона.
- Периодът на българското средновековие (края на VII – XIV век) е представен от храмово строителство – църкви в землището на Разлог, Годлево, Бачево, както и крепости в Якоруда и Елешница.
- Културата на исляма е представена от турските бани в Разлог и Баня.

В общината има 70 къщи, които са обявени за архитектурни паметници. Това са предимно сгради от епохата на Възраждането – т. нар. разложко-чепинска къща. В нито едно селище обаче няма запазени възрожденски сгради, образувачи архитектурен ансамбъл. Известно изключение прави районът около музея в Разлог, където къщите са от 1904 г., но възпроизвеждат възрожденската планова схема. В останалите селища отделни къщи са архитектурни паметници на културата, но много от тях вече са съборени. Липсва точна информация какво е оцеляло.

На територията на община Разлог художествените паметници на културата са 7. Това са християнските храмове:

- Свети Георгий Победоносец – 1834 г., Разлог
- Свети Георгий – 1834 г., с. Баня
- Успение Богородично – 1835 г., с. Годлево
- Свети Димитър – 1835 г., с. Долно Драглище, иконостасът в храма е дело на един от най-изтъкнатите представители на тревненската дърворезбарска школа Досю Коюв.
- Света Богородица – с. Долно Драглище, специалистите предполагат, че храмът е строен преди XVI век
- Сретение Господне – 1860 г., с. Добърско
- Свети Свети Теодор Стирон и Теодор Стратилат – 1614 г., с. Добърско, храмът е с уникални стенописи, културен паметник под закрилата на ЮНЕСКО.

Част от посочените паметници на културата са недостатъчно непроучени. Необходими за мерки за тяхната реставрация, социализиране и популяризиране.

Община Разлог е съхранила през вековете уникални културни традиции и обичаи, които заедно с интересните и значими културни паметници на територията й могат да я превърнат в привлекателен туристически център. Тук се провежда и един от най-големите събори на народното творчество в България – “Пирин пее”. Съборът се

организира на всеки две години в местността Предел през втората половина на месец август. Той е своеобразен апотеоз на богатството и разнообразието на народното творчество от Пиринския край – песни, танци, обичаи, обреди, носии и други. Съборът се съпътства от етнографска изложба-базар и изложба на традиционни ястия.

Историческият музей в град Разлог представя сбирка от гърнчарски съдове от XIX-XX век, местен традиционен ръчнотъкан текстил и камбанолеярство. Музеят има визия за развитието си като **Музей за човека и планината**, намерение, което е обусловено от благоприятните условия за живот в котловината, предопределили нейното заселване още в древността, наличието на паметници на културата от неолита до днес, специфичния бит, занаяти и обичаи на местните хора.

На територията на общината функционират 8 читалища, които са регистрирани по Закона за читалищата и Закона за лицата и семейството като нестопански организации с идеална цел. Читалището в град Разлог притежава отлична материална база- голяма въртяща се сцена и салон със 650 места. Читалището участва активно в живота на общността (чрез предоставяне на добри възможности за прекарване на свободното време, организиране на фестивали, участие в местните празници и пр.) и представя Разлог в национални и международни фестивали.

Библиотечната мрежа в общината се състои от 15 библиотеки, от които 7 са читалищни, останалите са училищни.

В бъдеще читалищата и библиотеките освен като културно средище за певци, музиканти, танцьори и театрали, могат да бъдат обогатени с нови функции, съответстващи на съвременните потребности, като се превърнат в места за обществен достъп до Интернет. Така не само ще се насърчи въвеждането на информационните и комуникационни технологии в областта на културата, но ще се създаде и подходяща среда за развитието на информационното общество в общината, както и за предоставянето на он-лайн публични услуги.

Културните паметници в региона, развитието на местните занаяти, както и традиционните празници и фестивали, са сериозен потенциал, който ще се използва ефективно за постигане на желания модел на устойчиво развитие на общината и района. Необходимо е да се направят маркетингови проучвания и разработване на стратегия за развитие на туризма в общината, вкл. културен, чрез която културното богатство на общината да бъде включено в туристически продукти на български и чужди туроператорски фирми. В рамките на плановия период е необходимо да се насочат инвестиции, чрез които да се осигури раставриране и експониратне и на паметниците на културата, като се създаде подходяща среда около тях, която да благоприятства развитието на културния туризъм. Подходящо е разработването на съвместни проекти от културните институции, общината, училищата, местните и регионални НПО насочени към запазване и популяризиране на културното наследство

и традиции на община Разлог, като част от уникалното културното етноразнообразие на европейските региони. В тази връзка е целесъобразно създаване на Регионално бюро за туристическа информация и координация, което да популяризира културния потенциал на Разлог и региона като основа за развитие на алтернативен туризъм, както и съчетаване на културното наследство с природните дадености (културен и еко туризъм) – създаване на специализирани маршрути (археологически, занаятчийски и пр.); създаване на актуална база-данни – карта на културните забележителности; изработване на представителни материали за културното и природно богатство на Разлог; създаване на контакти с туроператорски агенции за привличане на български и чуждестранни гости по време на събора “Пирин пее”, Кукерските празници и пр.

1.3. Анализ на процесите и тенденциите в икономическото развитие на община Разлог

1.3.1. Ниво и темп на икономическо развитие

Обща динамика

В последните пет години икономическото развитие на община Разлог е доста интензивно, независимо от протичащите процеси на реструктуриране на икономиката. Броят на стопанските единици в нефинансовия сектор за периода 1999-2003 г. е нарастнал с 233 броя, съответстващи на 50%. Брутната продукция се е увеличила с 49920 хил. лв.или със 131 % спрямо 1999 г. Нетните приходи от печалби през 2003 г. са увеличени със 61352 лв. спрямо 1999 г. , като е достигнат средно годишен ръст от 34%. Значително е нарастнал и броят на заетите и наетите лица.

Таблица 1

Общи показатели за стопанските единици/ нефинансов сектор/

	1999	2000	2001	2002	2003
1.Брой на стопанските единици	466	375	547	552	699
2.Бруто продукция-хил. лв.	38226	53529	59732	68110	88146
3.Приходи от дейност хил. лв.	49612	66636	74384	87227	113254
4.Нетни приходи от продажби - хил. лв.	44902	62486	68942	82891	106254

5. Относителен дял на нарастване на НПП при 1999=100%	100	139	154	185	237
5. Печалба хил. лв.	1604	1583	2804	2493	2891
6. Заети лица- брой	3682	3578	4464	4424	6350
7. Наети лица- брой	3254	3221	3891	3876	5686

Източник: Териториално статистическо бюро

Брутен вътрешен продукт

Брутният вътрешен продукт (БВП) в област Благоевград, отчетен на човек от населението по текущи цени е нарастнал от 2342 лв. през 1999 г. на 2749 лв. през 2001 г., съответстващи на 17,4 %. Той е по-нисък от средния за страната, съответно 2898 лв. за 1999 г. и 3743 лв. през 2001 г., като темпът на нарастване е по-нисък от средния за страната- 29,2%.

Икономически субекти в общината

В края на 2000 г. броят на субектите, вписани в регистър Булстат в област Благоевград е 28810. От тях развиващи дейност са 28121, в ликвидация са 122, неактивни са 567. Погледнато по общини, най-висока е гъстотата на активните фирми в община Благоевград (117.4). На второ място са общините Сандански (97.1) и Петрич (92.1). Банско (78.3), Разлог (73.9) и Гоце Делчев (71.0) формират третата група от общини с повишена предприемаческа активност. В останалите общини броят на предприемаческата активност, измерена с броя на регистрираните фирми на 1000 човека е под 50, като най-нисък е в община Гърмен, Сатовча и Белица – около 40.

От общо, регистрираните стопански субекти по БУЛСТАТ към декември 2000 г. в община Разлог 1643 са се водили като “развиващи дейност”. От тях 1608 или над 97% са частни фирми. Отрасловото разпределение на регистрирания бизнес на фона на избрани общини от областта (в много отношения сравними с Разлог) е представено в таблицата:

Статистически единици по икономическа дейност (номенклатура А17) към 31.12.2000								
Отрасъл	Разлог		Банско		Кресна		Симитли	
Селско, ловно и горско стопанство	103	6.4%	95	8.6%	61	13.5%	60	7.6%
Рибно стопанство	2	0.1%						
Добивна промишленост	5	0.3%	1	0.1%			2	0.3%
Преработваща промишленост	270	16.8%	167	15.1%	49	10.8%	80	10.1%
Снабдяване с електрическа и топлинна енергия, газообразни горива и вода	2	0.1%	1	0.1%	2	0.4%		
Строителство	33	2.1%	16	1.4%	10	2.2%	8	1.0%
Търговия, ремонт и техническо обслужване на автомобили и мотоциклети, налични вещи и на стоки за домакинството	665	41.4%	376	34.0%	177	39.2%	342	43.3%

Хотели и ресторанти	221	13.7%	226	20.4%	77	17.0%	117	14.8%
Транспорт, складиране и съобщения	91	5.7%	78	7.1%	23	5.1%	76	9.6%
Финансово посредничество	10	0.6%	15	1.4%	1	0.2%	2	0.3%
Операции с недвижимо имущество, наемодателна дейност и бизнесуслуги	51	3.2%	25	2.3%	8	1.8%	13	1.6%
Държавно управление и отбрана;	12	0.7%	12	1.1%	7	1.5%	13	1.6%
Образование	28	1.7%	22	2.0%	8	1.8%	19	2.4%
Здравеопазване и социални дейности	66	4.1%	40	3.6%	12	2.7%	25	3.2%
Други дейности в полза на обществото и личността	49	3.0%	32	2.9%	17	3.8%	32	4.1%
Общо	1608	100%	1106	100%	452	100%	789	100%

Както личи от таблицата, **повечето регистрирани стопански субекти са в областта на различните видове услуги**. В това отношение няма особено голяма разлика между общините. Профилът на икономическите субекти обаче няма да е пълен, ако не се прави разграничение между “активни” (реално работещи) и “неактивни” (регистрирани, непреминали ликвидация, но недействащи фирми). Във всяка община броят на регистрираните фирми е винаги по-голям от броя на действащите по обясними причини. Представа за пропорцията регистрирани/реално действащи дава таблицата, в която са представени онези фирми, които са отчетени като статистически единици (т.е. са подали годишна декларация) и се предполага, че реално са извършвали дейност:

Таблица 3

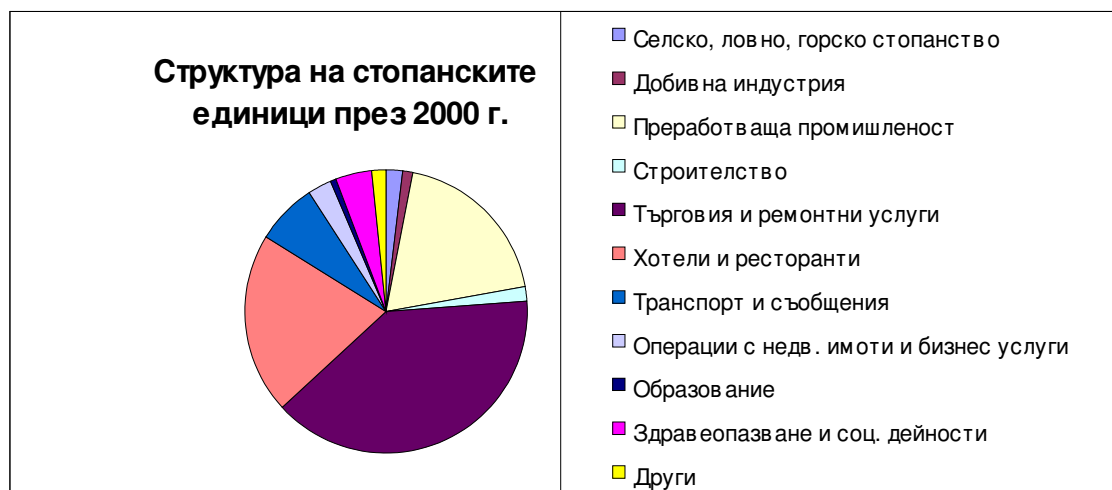
Регистрирани и действащи стопански субекти					
	Неотчетени статистически единици		Общо отчетени		Общо за общината
Разлог	1123	69.8%	485	30.2%	1608
Банско	774	70.0%	332	30.0%	1106
Кресна	275	60.8%	177	39.2%	452
Симитли	492	62.4%	297	37.6%	789
Общо за страната	558286	71.5%	222218	28,5%	780504

Както личи от таблицата, действащите фирми в двете близки общини са по-малко от една трета от регистрираните (което е леко над средното за страната). Това означава, че **достатъчно голям брой хора са опитали собствен бизнес и по една или друга причина не са успели**. Институционалната “инфраструктура” обаче съществува (фирмени регистрации, данъчни номера, БУЛСТАТ). Също така те имат практически

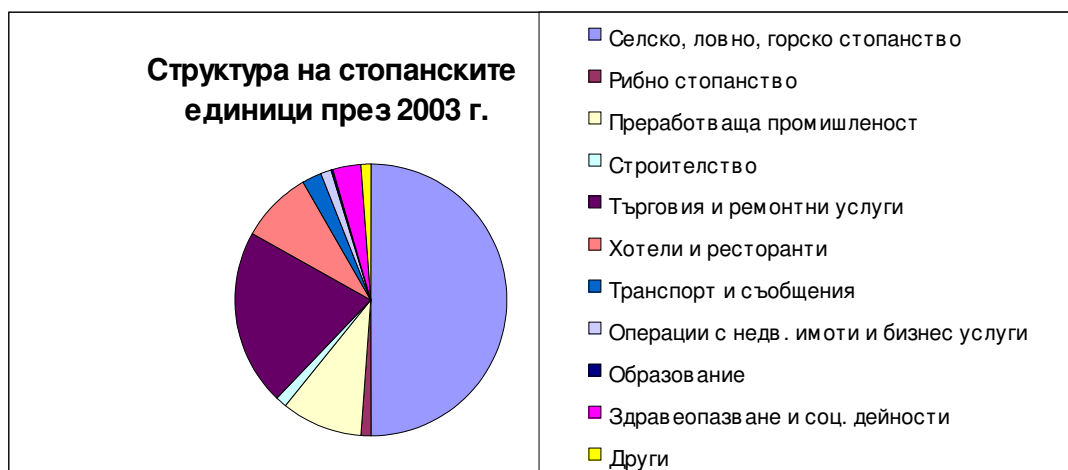
опит (отрицателният често е по-важен от положителния) и в това отношение една по-благоприятна икономическа конюнктура би направила повторното им активиране много по-лесно и без допълнителни разходи за “влизване на пазара”.

Към 31.12 2003 г. броят на регистрираните фирми в община Разлог е 2247. Броят им спрямо 2000 г. е увеличен с 639 фирми или с 39,7%. От тях в отчетите на териториалното статистическо бюро в Благоевград се водят като действащи 699 фирми.

Схема 1

Източник: Териториално статистическо бюро

Източник: Териториално статистическо бюро

Предприемаческата инициатива в община Разлог е относително добре развита и в последните три години е допринесла за ускорено реструктуриране на общинската икономика.

Брой на заетите и наетите лица по икономически отрасли

Проследяването на структурните изменения в областта по броя на заетите лица през периода 2000- 2003 г. , показани в табл. 4 и табл. 5 дава основание за следните изводи:

- преработващата индустрия продължава да е доминиращ отрасъл в структурата на заетостта, въпреки намалението както на заетите, така и на наетите лица с 24,5%
- увеличен е относителния дял на заетите в сферата на операциите с недвижимо имущество, наемодателска дейност и бизнес услуги с 1,8 %, в здравеопазването с 3,3%, на наетите лица в областта на търговията, сервизните услуги с 2,5% и в селското стопанство с 1%;
- отраслите които през този период запазват своя дял в структурата на заетостта са туризмът (хотели и обществено хранене) – 2,9_% и търговията – 10,9%;
- намалява делът на заетите в добивната промишленост с 1,6%, в селското стопанство с 1 %, в транспорта, складирането и съобщенията с 2,3 %
- през 2003 г. доминира заетостта в малките и средни предприятия. 644 от функциониращите фирми в общината имат до 10 заети лица, 36 фирми от 10 до 50, 8 фирми от 51 до 100, 9 фирми от 101 до 250 и 2 фирми над 250 заети.

Относителен дял на заетите по отрасли в общината

Таблица 4

Отрасли	Разлог	
	2000	2003
Всичко	100%	66,6%
Селско, горско стопанство и риболов	5,8%	4,8%
Добивна индустрия	1,6%	0,0%

Общински план за развитие на община Разлог 2007-2013 г.

Преработваща индустрия	61,0%	36,5%
Производство и разпределение на електроенергия газ и вода		
Строителство	9,7%	
Търговия и ремонт на автомобили и битова техника	10,2%	10,9%
Хотели и обществено хранене	3,6%	2,9%
Транспорт и съобщения агенции за пътуване и туризъм	5,0%	2,7%
Финанси, кредит, застраховки		
Операции с недвижимо имущество, наемодателна дейност, бизнес услуги	0,7%	2,5%
Държавно управление		
Образование		
Здравеопазване	1,6%	4,9%
Други услуги и дейности на неправителствени организации	0,8%	1,4%

Източник: ТСБ – Благоевград

Относителен дял на наетите по отрасли в общината

Таблица 5

Отрасли	Разлог	
	2000	2003
Всичко	96%	63,1%
Селско, горско стопанство и риболов	4.1%	5,17%
Добивна индустрия	0.0%	0.0%
Преработваща индустрия	45.6%	38,5%
Производство и разпределение на електроенергия газ и вода	0.0%	0.0%
Строителство	7.2%	
Търговия и ремонт на автомобили и битова техника	4.8%	7,3%
Хотели и обществено хранене	0.9%	1,2%
Транспорт и съобщения агенции за пътуване и туризъм	5.4%	2,5%
Финанси, кредит, застраховки	0.0%	0.0%
Операции с недвижимо имущество, наемодателна дейност, бизнес услуги	0.5%	2,5%
Държавно управление	3.9%	
Образование	11.9%	
Здравеопазване	9.9%	4.6%
Други услуги и дейности на неправителствени организации	1.5%	1.3%

Източник: ТСБ – Благоевград

Следва да се има предвид, че данните за заетостта не отразяват достатъчно точно реалната картина, понеже не отразяват заетостта в неформалния сектор, а възможностите за такава заетост са изключително големи в общини като Разлог, в които се развиват туристически услуги, селскостопанско производство, горско стопанство. Затова именно се прави и разлика между “заети” и “наети” лица. Повечето активни фирми са фактически на самонаети лица- т.е. “фирми с едно наето лице”. Това е допълнителен и важен детайл в картината на икономическите субекти – преобладаващата част от тях са дребни, което ограничава възможностите за последващ растеж на заетостта чрез увеличаване на наетите работници. По-скоро може да се

очаква увеличаване на заетите през самонаемане (и оползотворяване на потенциала на неактивните в момента икономически субекти). Допълнителен довод в тази насока е фактът, че сред основните източници на устойчив растеж са хотелиерските услуги (предимно семейни хотели), транспорт, производство и реализация на висококачествени селскостопански продукти, малки преработвателни предприятия за тяхното преработване, строителни услуги и т.н. Това са все дейности, които по-скоро се вписват в профила на малкия бизнес – факт, който следва да се има предвид при определянето на мерките за подпомагане икономическото развитие на общината в плановия период.

Таблица 6

Статистически единици по брой на <u>наетите</u> лица към 31 декември 2000г.												
	Неотчетени	0	1	2	3 - 4	5 -9	10-19	20-49	50-99	100 и повече	Общо отчетени	Общо за общината
Разлог	1123	2	307	62	36	32	13	11	11	11	485	1608
Банско	774		192	59	25	18	10	13	11	4	332	1106
Кресна	275		121	18	16	7	6	3	4	2	177	452
Симитли	492	2	217	36	16	7	4	7	2	6	297	789
Статистически единици по брой на <u>заетите</u> лица към 31 декември 2000г.												
	Неотчетени	0	1	2	3 - 4	5 -9	10-19	20-49	50- 99	100 и повече	Общо отчетени	Общо за общината
Разлог	1123	301	70	26	17	26	12	11	11	11	485	1608
Банско	774	191	59	18	13	14	11	11	11	4	332	1106
Кресна	275	120	19	14	3	6	6	3	4	2	177	452
Симитли	492	213	41	14	4	6	4	7	3	5	297	789

Приватизацията

Проведеното през април 2001 г. от "Витоша Рисърч" изследване показва, че оценките на местните жители за общото икономическо състояние на община Разлог са предимно негативни. Резултатите от допълнителните качествени изследвания потвърждават изразените от гражданите на община Разлог мнения. Проблемите на общината са свързани с ликвидацията на големите предприятия в района - Завода за магнитни глави, Завода за фуражни дрожди, Комбината за целулоза и хартия и Завода за слаботокови релета. След промените, дължащи се на прехода, тези заводи спряха да работят ефективно и това доведе до увеличаване на безработицата в общината.

В не малка степен тази негативна оценка се дължи и на не добре проведената приватизация в района.

Както навсякъде в България, приватизацията в община Разлог има два пласта - държавна приватизация и общинска приватизация. Декларираната при приватизацията

на държавни предприятия цел - реструктуриране на икономиката не беше постигната. Смяната на собствеността остана като основен резултат, но за съжаление, тази смяна не доведе до работеща икономика и възвръщане на пазарите, а до индустриален срив и безработица.

От друга страна, обектите, които общинската приватизация раздържавяваше бяха предимно дребни - маломерни терени, парцели, помещения и по-рядко сгради. Въпреки това, общинската приватизация положи началото на развитието на малките и средни предприятия, които оформят гръбнака на общинската икономика.

Като цяло приватизационният процес в община Разлог се развива в недостатъчно благоприятни условия като:

- общото недобро състояние на националната и местна икономика;
- недостатъчен и активен интерес на местни и външни инвеститори;
- ограничените финансови възможности на стопанските субекти;
- липса на атрактивни обекти за предлагане.

Следващата таблица илюстрира резултатите от общинската приватизация в периода 2000-2002 година:

Таблица 7

№	Година	Реализирани продажби в лева
1	2000	358 652
2	2001	250 861
3	2002	318 636

През 2003 година са предвидени приходи от приватизация в размер на 381 500 лева. Основните приоритети на рамката на общинската приватизация са:

- прозрачност на процедурите и ясни правила за участниците;
- осигуряване на равнопоставеност на инвеститорите;
- бързина на приватизационния процес;
- осъществяване на икономически ефективна приватизация, като предпоставка за устойчиво икономическо развитие и конкурентноспособност.

Между по-важните обекти, които се предвижда да бъдат предложени на частни инвеститори са:

- парцели в индустриалната зона на Разлог;
- терени за почивни бази;
- концесия за минерален плаж в село Баня;
- помещения за складове, ателиета, работилници;

Необходимите действия за осъществяване на приватизационния процес през следващите няколко години са свързани с:

- актуализиране на информацията, свързана с общинското участие във търговските дружества на общината с цел последваща продажба на общинските дялове;
- определяне на методите на продажба така, че да носят максимални и срочни приходи;
- активна маркетингова дейност с цел привличане на инвеститорски интерес.

Практиката на страните в преход показва, че приватизацията е процес, който се самогенерира, т.е. приватизацията е бягане без финал. Това означава, че след като се изчерпи наличието на дадени общински активи, на дневен ред идват други. След приватизацията на обекти идва приватизация на дейности. Със средствата от приватизирани общински предприятия е възможно да се учредят други фирми, които в бъдещ период също са обект на приватизация. Същото се отнася и за терените в регулация, публичните услуги и вещните права. От всичко това следва, че приватизацията е важно средство за стимулиране на местното икономическо развитие, което от своя страна води до устойчиво социално развитие на общността.

Място на община Разлог в икономическата структура на област Благоевград

Най-значимият и исторически наложил се водещ икономически център в района е Благоевград. Той има доминираща роля за развитието на южната част на Югозападния район за планиране, тъй като на територията му се предоставят бизнес, икономически и образователни услуги от най-висок ранг. Тук се намират два от най-проспериращите университети в страната- Американския университет и Благоевградския университет, които подготвят висококвалифицирани кадри и осъществяват разнообразна научна и образователна дейност. В бъдеще трябва да се търси по-тясно партньорство на общините с образователните и научни институции, с цел развитие на иновации, разработване на нови продукти и технологии, които да подобрят конкурентноспособността и пазарните позиции на общинските икономики.

Община Разлог – респективно град Разлог като икономически център се определя като динамично развиващ се, с нееднородна все още реструктурираща се икономическа структура, но завоювал вече свой пазарен дял, с голям потенциал за бъдещо развитие и възможности за превръщане в локален център на растеж. В същата група се отнасят икономическите центрове- Банско, Симитли, Сандански, Петрич и Гоце Делчев.

Икономическата позиция на Разлог предполага раширяване на съществуващите и развитие на нови икономически връзки с другите икономически центрове/общини в района като Банско, Белица, Якоруда. Като по-напреднал в развитието си в Разлог ще

се концентрират бизнес услуги, които ще обслужват икономическите субекти от район надхвърлящ границите на общината. Този процес ще се основава на по-високата адаптивна способност на Разлог към икономическите и пазарни промени.

Таблица 8

СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКИ ПОКАЗАТЕЛИ НА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНИТЕ В ОБЛАСТ

Общини	Динамика на НПП 2000/1999	НПП на жител в хил. лв. за 2003 г.	БВП на човек 1999 г. PPP	Средно годишно равнище на безработица 2001 г.	Безработица средно за периода 2000-2003 г.	Общо данъчни приходи на жител	Гъстота на активните фирми на 1000 чов.
Банско	111.1%	2,47	4775	12.68%	10,08%	63.4	78.2
Белица	80.8%	0,93	3400	48.02%	42,16%	25.0	40.0
Благоевград	101.5%	9,77	5830	11.24%	9,05 %	200.9	117.4
Гоце Делчев	98.4%	4,65	5928	11.42%	11,28 %	65.2	71.0
Гърмен	84.3%	0,60	2717	23.59%	16,98%	15.6	36.8
Кресна	78.8%	2,47	4280	11.50%	9,6%	43.3	66.9
Петрич	111.0%	5,40	3856	11.56%	8,9%	61.2	97.1
Разлог	139.2%	4,84	4941	18.30%	12,48%	51.3	73.9
Сандански	119.4%	4,71	5410	9.00%	7,6%	64.4	92.1
Сатовча	75.7%	1,11	3131	11.86%	9,67%	18.2	36.8
Симитли	110.6%	1,54	5500	14.48%	13,17%	56.2	46.2
Струмяни	124.2%	1,75	4473	19.01%	15,16%	19.9	48.9
Хаджидимово	137.9%	1,99	3730	12.01%	11,67%	16.2	42.1
Якоруда	58.4%	1,04	3073	47.13%	39,87 %	16.8	52.4
Обл. Благоевград	105.8%			14.48%		84.0	81.8

Източник: НСИ

1.3.2. Качествени характеристики на общинската икономика

Нетни приходи от продажби

През 2000 г. генерираните нетни приходи от продажби от всички фирми в областта спрямо 1999 г. отчитат нарастване с 5.8%, като прирастът е най-силен в община Разлог (39.2%). През 2000 г. преработващата промишленост реализира между 51,9% от

приходите от продажби в общината / виж табл. 9/. На второ място е търговията с 13,5%. Силно занижени са приходите от другите отрасли.

Таблица 9

Отраслова структура на нетните приходи от продажби в община Разлог

Отрасли	2000 г.	2003 г.
Всичко	75,3%	58,1%
Селско, горско стопанство и риболов	2,3%	3,0%
Добивна индустрия	1,3 %	0 %
Преработваща индустрия	51,9%	30,3%
Електроенергия, газ и вода	0 %	0 %
Строителство		
Търговия и ремонт	13,5%	16,1%
Хотели и обществено хранене	1.3%	1.0%
Транспорт и съобщения	3,4%	4,1%
Операции с имущество и бизнес услуги	0,6%	1,0%
Образование	0%	0%
Здравеопазване	1.4%	1.9%
Други услуги	0.2%	0.7%

Източник: ТСБ - Благоевград

Промените в относителния дял на нетните приходи от продажби на различните отрасли показва протичащ процес на реструктуриране на общинската икономика. Въпреки намаляването на относителният дял на нетните приходи от продажби на някои от отраслите през 2003 г., налице е значително нарастване на абсолютните им стойности.

Таблица 10

Динамика (2000г.-2003г.) на нетните приходи от продажби по отрасли в общината

Отрасли	2000=100%
Всичко	165,2 %
Селско, горско стопанство и риболов	223,2 %
Добивна индустрия	- 100%
Преработваща индустрия	99,3%
Електроенергия, газ и вода	-
Строителство	-
Търговия и ремонт	203%
Хотели и обществено хранене	156%
Транспорт и съобщения	209%
Операции с имущество и бизнес услуги	278%
Образование	-
Здравеопазване	237%
Други услуги	657%

Източник: ТСБ – Благоевград

Най-динамично в последните три години са се развивали областите- операции с имущество и бизнес услуги, здравеопазване, селско и горско стопанство, транспорт и съобщения, търговия и ремонт.

Структура на дълготрайните материални активи

В структурата на дълготрайните материални активи (ДМА) също преобладава решително преработващата промишленост с 71,6%, следвана от търговията с 9,6% и твърде малък дял на другите отрасли.

Таблица 11

Отраслова структура на ДМА в общината

Отрасли	Разлог	Област Благоевград
Всичко	91%	95%
Селско, горско стопанство и риболов	4.7%	3.7%
Добивна индустрия	1.1%	2.9%
Преработваща индустрия	71.6%	61.2%
Електроенергия, газ и вода		
Строителство		2.7%
Търговия и ремонт	9.6%	9.6%
Хотели и обществено хранене	0.1%	5.2%

Транспорт и съобщения	2.0%	6.2%
Операции с имущество и бизнес услуги	1.5%	1.7%
Образование		
Здравеопазване	0.2%	1.7%
Други услуги		0.5%

Източник: ТСБ – Благоевград

В табл.12 са показани разходите за придобиване на ДМА в общините Разлог, Банско, Белица и Якоруда.

Таблица 12

Община	2002 г.		2003 г.	
	Общи разходи в хил. лв. за придобиване на ДМА	Разходи за придобиване на ДМА в частния сектор	Общи разходи в хил. лв. за придобиване на ДМА	Разходи за придобиване на ДМА в частния сектор
Разлог	8 794	8 099	14 370	13 525
Банско	1 277	1 078	3 432	3 115
Белица	1 181	1 164	1 214	700
Якоруда	760	253	577	207

Значителните разходи за придобиване на ДМА направени в периода 2002-2003 г. определят икономиката на община Разлог като по-конкурентноспособна и устойчива по отношение темпа на развитие характерен за последните години. Това определя и значително по-добрите й позиции по отношение на технологично развитие, в сравнение със съседните общини. Очевидно е, че частният сектор е този който много по-бързо може да мобилизира ресурси и да ги насочи към развитие и модернизация, за да засили своята конкурентноспособност. В бъдеще той ще запази водещата си позиция. Изоставането в публичния сектор по отношение придобиването на ДМА е значително и ако не се подпомага развитието и модернизацията му то би довел до възникване на социални и икономически проблеми.

Чуждестранни инвестиции

Община Разлог е привлякла значителни чуждестранни инвестиции в последните години, в сравнение с други подобни на нея общини в страната и областта, свързани с развитие на високи технологии в областта на машиностроенето и електрониката. Направена е относително голяма чуждестранна инвестиция от Мичигън магнетикс АД при приватизацията на бившето държавно предприятие “Магнитни глави”. Предприятието произвежда магнитни глави и радари. Продукцията му се реализира в Северна Америка, Канада, Европа и Русия. С американски инвестиции е създадено и друго предприятие в сектора на високите технологии “Америтех” в с. Баня – за производство на телеметрично оборудване за износ на американските пазари.

Преки чужди инвестиции в община Разлог са привлечени още в шивашката промишленост и туризма.

Структурата на преките чужди инвестиции в община Разлог се отличава съществено от тази в Благоевградска област като цяло, където преобладаващата част от чуждите и смесените предприятия са в леката (шивашка, текстилна, обувна) и хранително-вкусова промишленост, т.е. в нискокапиталоемки, но трудоемки производства. Но независимо от силно ограничения им размер и влагането им в традиционни производства, те осигуряват работни места и излизане на пазари, което има важно значение за заетостта в общините на областта.

Общините, които са привлекли най-голям дял на чуждестранните инвестиции в Благоевградска област, са Благоевград, Г. Делчев, Разлог, Сандански, Петрич. Причините за избора им основно се крият в транспортно-географското положение, политиката на общината, евтината, но квалифицирана работна ръка, наличието на свободни сгради – общинска собственост.

Подобреният бизнес климат в община Разлог, както и активната политика на подкрепа на инвеститорите провеждана от общината е фактор който и в следващите години ще благоприятства, привличането на преки чужди инвестиции на територията ѝ.

1.3.3. Характеристика на развитието на основните икономически сектори

Промисленост

В община Разлог както и в много други общини в областта и в страната кризата през 90-те години силно, дори критично снизи промишления сектор чрез свиване на стари производства, закриване на губещи и субсидирани производства.

Община Разлог вече е преминала критичната точка на преструктурирането на общинската икономика, доказателство за което са характеристиките в последните три години. Към 31.12.2003 г. броят на регистрираните фирми, осъществяващи дейност на територията на общината в общината е 2 247, като броят им в сравнение с 2000 г е увеличен с 47 %. Фирмите с повече от 50 заети лица са 17. Производствените фирми, изцяло приватизирани или частни новосъздадени, развиват дейност основно в дървообработващата и мебелната промишленост, хранително-вкусовата и шивашката промишленост, транспорта и строителство, електроника и машиностроене.

В гр. Разлог, като индустриален и търговски център на общината, се намират следните големи предприятия:

- "Пиринхарт" АД - произвежда целулоза и хартия
- "DRS Ahead Technology" Ltd. - произвежда магнитни глави за запаметяващи устройства
- "Америтех"- с. Баня- произвежда телеметрично оборудване
- "Балканстрой" ООД - извършва всякакъв вид строителство
- "Пиринстройинвест" ООД - извършва всякакъв вид строителство

- Хамефа Места мебел – мебелно производство
- "Перивол" ООД - търговска фирма за дърводобив
- "Ико" ЕООД - предприемачество и дървообработване
- “Мебелпром ООД” - мебелно производство
- “ММ стил ЕОД” - мебелно производство
- "Алпитекст Къмпани" - експортно-ориентирано шивашко предприятие
- "Млечна промишленост" ЕООД - произвежда кашкавал, бяло саламурено сирене, топено пушено сирене, кисело и прясно мляко
- "Сарай" - произвежда месо и месни произведения, занимава се и с отглеждане на елитни животни
- “Транспирин ЕОД” – транспорт, товарни и пътнически превози
- “Мехомия комерс” – стоково тържище
- ПК-Пирин, Разлог – търговия
- ЕТ “Тодор Дурев - ТИЕНДИ” – търговия на едро

Селско стопанство

Общината разполага с 164 956 дка стопанисвана земя в това число обработваема – 81028 дка, мери - 64449 дка и ливади - 19479 дка. Основен дял сред отглежданите култури заема тютюнът, следван от царевичката за зърно и картофите. Тютюнът е важна култура, в производството на която са ангажирани 380 регистрирани производители. Малък дял заемат зеленчуците, които се произвеждат от домакинствата за задоволяване на техните лични нужди, като това се отнася и за овощните насаждения. През последните години е възродена традицията за отглеждане на технически култури и етерично-маслени култури, предимно лавандула. Планирано е проучване и разработване на преработката на лен.

Делът на дребното животновъдството се увеличава като отрасъл в сравнение с минали години. Този сектор се развива предимно в дребните стопанства. Около 40% от стопанствата са специализирани в областта на животновъдството. Сред предпочитаните за отглеждане животни в личните стопанства са говеда, овце, кози, прасета и птици. Около 30% от стопанствата са със смесено производство – животновъдство и растениевъдство. Въз основа на развитото дребно животновъдство има изградена добра инфраструктура за добив и преработка на месо и месни продукти, както и на млечни продукти. В общината функционира селекционен център по животновъдство и племенно дело.

Основните проблеми в селското стопанство са свързани с раздробеността на обработваемата земя, остарялото оборудване и липсата на средства за инвестиции.

Горско стопанство

В общината има голямо горско богатство. Горите заемат територия от 257592 дка или 52,65% от общата територия на общината, която е много по-голяма от средната за страната 31,7%. Като се има предвид, че голяма част от горската територия попада в двата национални парка Пирин и Рила и че голям дял от горите не са гори с дървопроизводително предназначение, а са рекреационни и защитни гори, възможността за стопански дърводобив е сравнително ограничена. Неофициалният дърводобив и браконьерската сеч на всякакъв вид гори, обаче е факт, който създава много сериозни проблеми за екологическото състояние на територията и за бъдещото устойчиво развитие.

Необходимо е да се изгради надеждна система за управление на националните паркове Пирин и Рила, която да гарантира разумното използване на ресурсите им, и опазването на биоразнообразието. Активното участие на общината и партньорството с местните граждански и природозащитни организации в процеса на управление на парковете би допринесло за опазване на това ценно природно богатство.

Туризъм

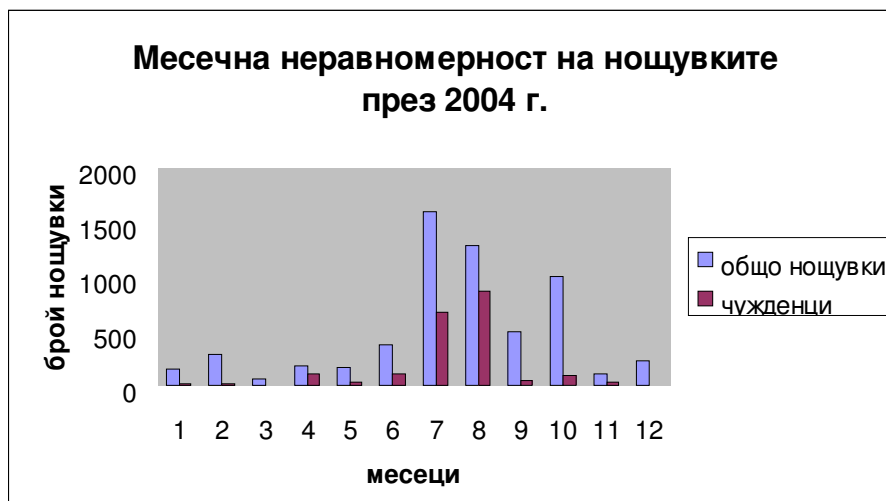
Община Разлог има голям потенциал за развитие на различни форми на туризъм – зимен, сра, ловен, маршрутен. На територията на общината съществува добра туристическа материална база, както и добре обозначени туристически пътеки, водещи към планините, което благоприятства пешеходния туризъм.

Местностите “Предел”, “Кулино”, “Бетолово”, “Бойков рид”, “Катарина”, “Перивол” в с. Бачево и “Титевица” в с. Добърско са зони, предлагащи подходящи условия за отдих. В тях има обособени няколко зони за отдих и почивка с множество почивни станции, съоръжения, ресторанти, които привличат туристи от региона и страната. В многото почивни бази на територията на общината, легловата база е с около 3000 места.

От местността “Предел” тръгват множество пътеки към Пирин. Основно предимство на местността е изобилието от питейна вода и добрата инфраструктура. На разстояние 1.7 км от “Предел” се намира ски писта “Кулино” с дължина 1500 м, на която е монтиран ски влек тип “Помагалски”. До самата писта има асфалтиран път.

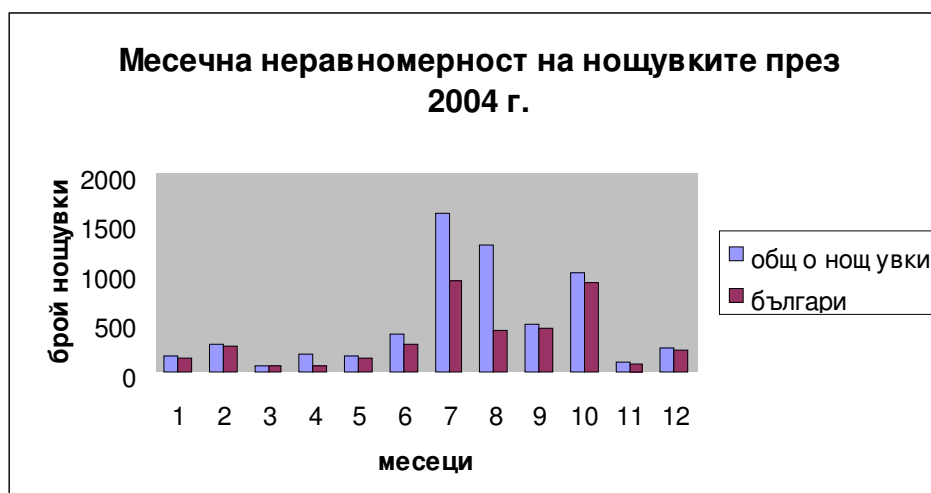
От “Предел” тръгва пътека за хижа “П.К.Яворов” с леглова база от 100 легла, а на 30 км. е хижа “Добърско” с 37 легла.

В общината функционират туристическо дружество, туристически дом, хижи, ловно-рибарско дружество – водоеми и пъстървови стопанства. В административния център – град Разлог- са разположени хотел “Пирин” с 120 легла, туристическо дружество “Пирин” и туристическа спалня с 78 легла, а в цялата община функционират частни квартири.

На фиг.3 и фиг.4 е показано годишното разпределение на нощувките в легловата база в община Разлог по месеци. Най-голям брой туристи има през месеците юли, август и октомври. Най-много посещения на българи се наблюдават през месеците юли и октомври, а от чужденци през юли и август. Една трета от нощувките са на чужденци.

Фиг. 4

Очевидно е, че изградената туристическа леглова база в общината не се натоварва достатъчно. За по-интензивното развитие на туристическия сектор в общината в следващите години е необходимо да се акцентира върху разработване на туристически продукти, които да включват обекти в общината и да осигурят по-ефективното и използване на изградената туристическа инфраструктура, на основата на цялостна стратегия за развитие на туризма в община Разлог. Необходимо е да се направи оценка

на съществуващата леглова база и необходимостта от нейното преструктуриране и модернизиране.

Резултатите от използването на легловата база през 2004 г. показват , че популярността на Разлог като туристически център не е свързана със зимните спортове. Това което привлича туристите към настоящия момент е парка Пирин, минералните басейни и балнеологията в с. Баня и планинския отдих в местността Предел.

Развитието на Разлог като туристически център трябва да се обвърже с обектите на познавателен туризъм в близост до общината, които вече имат голяма международна популярност като Рилския манастир, Мелник, Никополис ад Неструм, Ковачевица, Долен. Съхранените уникални културни традиции и паметници на територията на общината трябва да намерят място в туристическите продукти които ще се предлагат на територията на общината и региона като цяло.

Разлог има предимство пред другите туристически селища в района като по- развит в индустриално отношение да се специализира в различни обслужващи дейности и услуги , които да предоставя на туристическите фирми. Би могло да се търси създаване и развитие на регионален туристически клъстер в следващите години, чрез който да се гарантира по-успешното развитие и добрите пазарни позиции на фирмите, работещи в сферата на туризма, както и тези които им предоставят услуги.

За да се популяризират възможностите за туризъм в Разлог те трябва да бъдат промоцирани на туроператорски фирми на туристическите борси у нас и в чужбина, като се разработи подходяща рекламна стратегия.

1.4.Анализ на процесите и тенденциите в социалната сфера

1.4.1. Население

Според преброяването през 2001г. броят на населението в общината е 22 197 жители. Малко над половината от тях са жени – 50,4%. В таблица 13 са посочени данни за промените на броя на населението на общината в последните години.

Население – обща информация

Табл. 13

Показатели	1999г.	2000г.	2001г.	2002г.	2003г.
Общ брой	20631	22218	21866	21783	21562
Брой на мъжете	10235	11001	10873	-	10725
Брой на жените	10396	11217	10933	-	10927
В градовете	12864	12915	12614	-	12515
В селата	7767	9303	9252	-	9047
Коефициент на възрастова зависимост	44,627	44,818	43,922	43,782	43,7

Гъстотата на населението в общината към 2003 г. е 49,2 души на кв.км., което е по-ниско от средното за страната (71,8 д/км²)

Градското население в града Разлог е 12 515 жители (57,7%), а селското население в седемте села на общината е 9 047 жители (42,3%). Наблюдава се устойчива тенденция за запазване на това съотношение във времето.

Между двете последни преброявания (1992г. и 2001г.) общият брой на населението се е увеличил с 639 души (3%), което показва сравнително стабилна демографска структура на фона на общия демографски спад в страната. До 2000 г. се наблюдава тенденцията за увеличение, след което е характерен процес на спад. През 2003 г. броят на населението в общината е налял с 1 % , в сравнение с 2001г.

В периода 1992-2001 г. броят на населението в града е намалял с 613 души, а на селата се е увеличил с 1 252 души, което показва известен приток на население към селата. В община Разлог, както и в цялата Благоевградска област негативните демографски процеси не са толкова изразени, както в останалите райони от страната. Естественят прираст в последните години вече е отрицателен, но в много по-ниски степени от този за страната. Делът на населението в трудоспособна възраст е по-висок от средния за страната. Това се дължи на по-добрата възрастова структура на селското население в общината в сравнение с тази за страната. Икономически активното население за 2001 г. е 60,6%- по-високо от средното за страната.

Възрастова структура на населението в община Разлог

Табл. 14

Населено място	До 18	18-64	65+
с. Баня	644	1832	352
с. Бачево	302	1116	313
с. Годлево	134	366	108
с. Горно Драглище	185	737	200
с. Добърско	117	446	120

с. Долно Драглище	241	415	146
с. Елешница	251	1021	342
гр. Разлог	2804	8271	1734
Общо	4678	14204	3315

Източник: Община Разлог, данните са за 2001 година

В периода 2001 г. -31.12.2003 г. населението в подтрудоспособно възраст намалява на 3524 души, това в трудоспособна възраст достига 13 364 души, а надтрудоспособното достига 4764 души. В този период започва да се наблюдава тенденция на застаряване на населението, тъй като това в подтрудоспособна възраст е по-малко от това в надтрудоспособна и прогресивно започва да намалява.

Коефициентът на възрастова зависимост за общината през 2003 г. е 43,7 %, като бележи тенденция на намаление. Неговата стойност е под средната за България- 45,5 %, което съответства на една относително благоприятна възрастова структура на населението с оглед бъдещото развитие на общината към настоящия момент.

Таблица 15

Полова структура на населението в населените места на община Разлог

Населено място	мъже	жени	общо
с. Баня	1412	1462	2876
с. Бачево	840	835	1675
с. Годлево	299	290	589
с. Горно Драглище	544	538	1082
с. Добърско	348	316	664
с. Долно Драглище	398	374	772
с. Елешница	728	753	1481
гр. Разлог	6156	6359	12515
Общо	10725	10927	21562

Източник: Национален статистически институт, 31.12.2003 година

Таблица 16

Население под, във и над трудоспособна възраст	Таблица								
	Общо			В градовете			В селата		
	всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени
	21652	10725	10927	12515	6156	6359	9137	4569	4568
Под трудоспособна възраст	3524	1821	1703	2033	1033	1000	1491	788	703
В трудоспособна възраст	13364	7190	6174	7884	4200	3684	5480	2990	2490
Над трудоспособна възраст	4764	1714	3050	2598	923	1675	2166	791	1375

Източник: НСИ, Статистически годишник, Благоевградска област 2003 година

Специфична характеристика на населението в трудоспособна възраст е, че жените са по-малко на брой отколкото мъжете, докато при населението в надтрудоспособна възраст тенденцията е обратна.

Демографски процеси

Таблица 17

Община	Раждаемост (на 1000 души)	Смъртност (на 1000 души)	Естествен прираст	Детска смъртност (на 1000 живородени)
България	9.0	14.1	-5.1	13.3
Град	9.5	11.5	-2.0	12.4
<i>Село</i>	8.1	19.8	-11.7	15.5
Разлог	8.8	11.7	-2.9	5.1
<i>Град</i>	9.4	11.1	-1.6	8.2
<i>Село</i>	8.0	12.6	-4.6	0.0
Банско	7.7	12.4	-4.7	28.8
<i>Град</i>	7.0	11.4	-4.4	16.4
<i>Село</i>	9.0	14.3	-5.2	46.5
Кресна	7.6	14.6	-7.0	40.8
<i>Град</i>	9.3	11.9	-2.6	27.8
<i>Село</i>	5.1	18.7	-13.6	76.9
Симитли	8.5	11.4	-2.9	21.6
<i>Град</i>	8.0	9.8	-1.7	16.4
<i>Село</i>	8.9	12.9	-4.0	25.6

Раждаемостта в община Разлог е по-ниска от средната за Благоевградска област. В периода от 1997 г. до 1999 г. тя се увеличава от 7,7/ 1000 д. до 9,6/1000д, след което започва да намалява като през 2001 г. достига 7,8 / 1000 д.

Смъртността в общината е по-ниска от средната за страната. В последните години тя слабо нараства, поради увеличаване на броя на населението в надтрудоспособна

възраст. Естественят прираст на населението е отрицателен, но намалението му е по-бавно, в сравнение с другите общини в района. Детската смъртност е ниска.

Образователна структура на населението

Табл. 18

Образователна структура	Брой на населението към 01.03.2001г.	Относит. дял %
с висше образование	1140	5,2
с полувисше образование	898	4,1
със средно образование	8173	37,4
с основно образование	6021	27,5
с подосновно образование	4278	19,6
Неграмотни	191	0,9

Източник: Национален статистически институт

Образователната структура на населението в общината показва едно добро качество на човешките ресурси, което може да служи като фактор за успешно икономическо развитие. Най-висок е дялът на завършилите средно и по-високо образование – 46,7%, следват тези с основно образование – 27,5%, групата с начално и по-ниско образование обхваща 19,6%, а неграмотните са 0,9%. Най-висок е дялът на лицата с високо образование в град Разлог – 46,8%, докато в селата той е 35,3%.

В последните години се наблюдава промяна в миграционните процеси, като през 2001 г. се регистрира механичен прираст на населението в общината с 26 човека. В периода 1998-2000г. тенденцията е била обратна на миграция- на намаляване на населението на общината.

Равнището на безработица в община Разлог към април 2003 г. е 12,16%- по-ниска от средната за страната за същия период, която е 14,9%. В последните години равнището на безработица е спаднало с 8 % от 20,12% през 2000 г. до 12,16 % през 2003 г. В табл. 19 А са посочени регистрираните безработни и нивото на безработица в съседните на Разлог общини Банско, Белица и Якоруда.

Табл.19 А

Община	Регистрирани безработни – брой към м.04.2003 г.	Регистрирани безраб. до 29 г.- брой	Относит. дял на регистрир. Безраб. повече от 1 г.в %	Равнище на безработица в %
Разлог	1310	360	462	12,16
Белица	1884	593	1309	38,47
Якоруда	2156	643	1570	38,55
Банско	808	168	394	11,81

Източник: Бюро по труда Разлог

В табл. 19 Б е показана динамиката на безработицата в община Разлог в периода 2000-2003 г.

Табл.19 Б

Година	м.12.2000 г.	м.12.2001г.	м.12.2002г.	м.04.2003г.
Икономически активни лица-бр.	10374	11124	10776	10776
Регистрирани безраб. – бр.	2087	1762	1338	1310
Равнище на безработица в %	20,12	15,84	12,42	12,16
Регистрирани безраб. до 29 г.- бр.	646	438	357	360
Регистрирани дългоср. безработни	770	623	513	462
Брой на постъпилите на работа в рамките на месеца	42	14	129	99

Проведените активни мерки на пазарана труда в общината в последните две години са дали положителен резултат. Равнището на безработица е намалено значително. Намалява броят на регистрираните безработни млади хора от 646 през 2000г. на 360 през 2003 г. намалява с 308 човека контингента на дългосрочно безработните лица. Динамичното икономическо развитие в последните 2 години е осигурило нови работни места . Тук трябва да отбележим, че поради високата безработица в съседните общини – белица и Якоруда натискът върху пазара на труда в Разлог както в настоящия етап, така и в следващите години ще е значителен, тъй като много безработни лица от съседни общини ще търсят работа в община Разлог.

Безработните жени в разлог имат значително по-голям дял от безработните мъже. От регистрираните безработни в общината към 12.2003 г.- 989 души- 400 са мъже, а останалите 589 са жени.

В следващите няколко години политиката за регионално и местно развитие е необходимо да реализира мерки за насърчаване на женската и младежката заетост. За подкрепа на дългосрочно безработните е необходимо да се планират мерки за професионална преквалификация и адаптиране към новите потребности на бизнеса в региона.

Етническата структура на населението в общината е съставена от два основни етноса – българи и роми с минимално присъствие на мюсюлмански общности. Делът на ромите е над средния за страната и е един от важните фактори, определящи параметрите на устойчивото развитие на общината (най-вече по отношение на възможностите за заетост, образованието на младите хора и жилищната политика).

Етническа структура на населението в община Разлог

Табл. 19

Преброяване 2001 г.	Етническа група			
	българска	турска	ромска	друга
Общ брой	20555	27	1155	228
Относит. дял в %	93,1	0,1	5,2	0,1

Източник : НСИ, Статистически годишник, Благоевградска област 2002 г.

В момента няма индикации за напрежения в общината, възникнали на етническа основа но решаването на икономическите и социалните проблеми на ромите трябва да се включи в дневния ред на общината, за да се създаат условия за заетост и по-добри условия на живот в жилищните райони , населявани от роми.

По отношение на ромското население основен проблем е безработицата. В резултат на реструктурирането на икономиката на общината в последните години безработицата сред ромите се увеличава. Същевременно намалява търсенето на неквалифицирана работна ръка. Други основни проблеми за ромите са състоянието на ромските квартали, неграмотността и ниската здравна култура.

За решаване на проблемите на безработицата в общината е необходимо да се реализират програми за професионална квалификация на необразованото население и това с ниска образователна степен, които да подобрят достъпа му до местния пазар на труда. Подходящо за общината е и развитието на трудоемки производства, като отглеждането и преработването на малини и билки, където може да се насърчава самонаемането.

Необходимо е да се планират мерки насърчаващи образованието на ромските деца, както и такива ограничаващи до минимум броя на децата които поради бедност прекъсват своето образование. Всеки млад човек в общината е своеобразна ценност предвид процеса на застаряване на населението. Задържането на младите хора чрез предоставяне на привлекателни работни места, гарантиращи добри доходи и осигуряването на добре изградена и поддържана жизнена среда е една от основните задачи на политиката за местно развитие, която може да гарантира устойчивото развитие на общината в бъдеще. В този аспект развитието на човешките ресурси е един от основните приоритети на общинската стратегия за развитие до 2013 г.

За реализация на дейностите, свързани с приобщаването и подобряването на благосъстоянието на ромската общност е необходимо да се привлекат представители на заинтересованите страни и се създаде партньорство между тях.

1.4.2. Здравеопазване

Здравният статус на населението в община Разлог е добър. В голяма степен той се дължи на добре изградената мрежа от здравни заведения за болнична и доболнична помощ. Естествените фактори като здравословния климат също се отразяват благоприятно. Съществуващите проблеми са свързани предимно с ограничения достъп до здравни услуги на някои икономически маргинализирани групи, сред които доминират ромите.

Разлог разполага с общинска болница, която обслужва и съседните общини Банско, Белица и Якоруда. Болницата е с 9 отделения и има леглови фонд от 195 легла. Числеността на здравния персонал по план се разпределя както следва: лекарски длъжности 49 бр, стоматологични длъжности 15 бр, полувисш , среден медицински и друг персонал 320 бр.

Статутът на болницата е многопрофилна болница за активно лечение, регистрирана като търговско дружество със заповед на Министерството на здравеопазването.

Функционално, болницата разполага с травматологичен център към хирургично отделение и диагностично–консултативен блок с приемноконсултативни кабинети към основните клинични отделения - хирургия, АГО, вътрешно, нервни, детско и инфекциозно отделение.

В ход е оптимизиране на легловия фонд, съобразно извършваните в болницата дейности и нуждите на населението и туристите в района от здравни грижи, като неефективните звена ще бъдат закрити. Тъй като болницата и в бъдеще ще предоставя

здравни услуги на българските и чуждестранни туристи в курорта Банско и на тези в община Разлог е целесъобразно да се осигури необходимия леглови фонд, медицинско оборудване и медицински персонал за най-често търсените здравни услуги от туристите- травми, спешна медицинска помощ и др.

През последните години е реализиран проект включващ ремонт и реконструкция на болницата в гр. Разлог, с обща стойност 220 000 лв., който подобрява значително хигиенно-битовите условия в здравното заведение.

Районната поликлиника извършва специализирана доболнична помощ. Към нея функционират: стоматологично отделение, спешно отделение, 4 селски здравни служби и 2 здравни пункта. Стоматологичното отделение (Медицински център) - разполага с 11 зъболекарски кабинета, в това число и зъботехническа лаборатория.

Наред със специализираната общинска стационарна, поликлинична и стоматологична помощ, съществуват и много индивидуални лекарски и стоматологични практики.

Аптечното обслужване в общината се осъществява от 7 аптеки, два оптични магазина и един аптечен склад.

В гр. Разлог функционира и държавна инспекция на ХЕИ и инспекция за ветеринарен и санитарен контрол.

1.4.3 Социалните услуги

От услугите на социалните служби в общината се ползват единствено социално слабите, които са предимно представители на малцинствата и инвалиди. Те получават ежемесечни малки суми за покриване на транспортни разходи, телефон, лекарства и веднъж годишно енергийни помощи.

Пазарът на социални услуги в България в момента не е развит достатъчно. Този пазар все още е тотално доминиран от социално подпомагане, въпреки тенденцията за преход от “социално подпомагане” към “социални услуги”.

В перспектива (и имайки предвид дългосрочните демографски тенденции в България) може да се очаква, че социалните услуги, особено за възрастни хора, ще заемат все по-сериозна ниша на пазара на услугите – особено в райони, където разходите за издръжка са по-ниски от големите градове. Специфичните природни дадености на община Разлог я правят подходяща за развитие на социални услуги за възрастни хора в регионален и национален мащаб.

1.4.4. Образование

На територията на община Разлог през 2001 г. функционират 10 общински училища, от които 3 начални, 6 основни училища и 1 СОУ с профилирани паралелки по - английски език, информатика с английски език, математика с немски език.

Четири държавни училища предлагат професионално образование в следните области:

- Професионална гимназия по туризъм към МОН с профилирани паралелки по бизнес администрация, мениджмънт в хотелиерството и кулинарство;
- професионална гимназия по транспорт към МОН с профилирани паралелки по автомобили и кари, електротехника на автомобилния транспорт и управление на транспортно предприятие
- Професионална гимназия по механизация на селското стопанство към Министерство на земеделието и горите с профилирани паралелки - монтьор на ССТ и водач на МПС категория Т и В, механизация на селското стопанство и земеделски техники
- Помощно училище за деца с умствени увреждания към МОН.

Общо в Общината се обучават: 635 деца в детски градини, 3131 ученика в началния, средния и горния курс. Те са обучават от 409 учители и 229 друг персонал. Поради демографските тенденции през последните десетилетия паралелките са под нормативите за численост и се налага оптимизиране на училищната мрежа. Това е сериозен национален проблем, с който се сблъскват повечето малки общини в България. Най-засегнати са селата, където се сливат паралелки, понижава се статута на съществуващите училища и качеството на обучение.

В същото време достъпът до качествено образование е изключително важен за получаване на знания и умения за реалното включване и участие в създаващия се пазар на работната сила и за професионалната реализация. Учебните заведения трябва да развиват квалификацията на своя преподавателски състав, методите на обучение и да работят за модернизирване на базата си в отговор на новите потребности.

В бъдеще професионалната подготовка, придобита в средното и висше училища ще има ключово значение за реализацията на личността и за икономическото развитие на общината. Общината има нужда да се обърне специално внимание на професионалното образование и квалификация на възрастни хора. Необходимо е да се търси по-точно съответствие между професионалната квалификация на хората в трудоспособна възраст в общината и потребностите на местния пазар на труда. Налице е обществен интерес за създаване на програми за професионална квалификация и преквалификации на възрастни, които да осигурят по-качествена работна ръка за местната икономика и да допринесат за повишаване на нейната рентабилност и увеличаване на заетостта.

Очакванията за развитието на системата на образованието през следващите години са насочени към:

- Повишаване качеството на образованието и квалификацията на преподавателите;
- Адаптиране на образователните програми с нуждите на бизнеса в региона ;

- Разработване на програми за подкрепа професионалната реализация на младите хора, с участието на местния бизнес;
- Подобряване професионалната квалификация на социалните групи с високо ниво на безработица или застрашени от такава;
- Насърчаване внедряването на ICT в образователния сектор и изграждането на мрежи за обмен на информация
- Подкрепа на съвместните инициативи между общината, училищата, бизнеса и НПО за високо качество на образователните услуги и въвеждане на програми за професионално обучение, съответстващи на приоритетите за развитие на общината и района.
- Реализация на програма за намаляване неграмотността сред ромското население в общината.

1.4.5. Техническата инфраструктура – изграденост и качество на услугите

Транспортна инфраструктура

Пътната мрежа в община Разлог има обща дължина 75,5 км, като 35 км от тях са от републиканската пътна мрежа – второкласна и третокласна, а 40,5 км са общински пътища. През общината преминава второкласен път II - № 19, който свързва района с гр. Симитли и с международния път Е-79, респективно с контролно-пропускателния пункт “Кулата”, с Република Гърция. Пътят е с габарит 7/10,5м и липсва трета лента за изпреварване на тежкотоварното движение. Тясно място на направлението се явява и проходът Предела, който при зимни условия не функционира пълноценно., поради трудните условия за поддържане. Второкласният път II - № 84 свързва общината с гр. Велинград и Септември, а оттам с първокласен път I - № 8 и автомагистрала “Тракия” като осигурява връзки с централните и източни части на страната. Габаритът му е 7/10,5 м, с асфалтова настилка, която на места е в лошо състояние.

По-точна представа за транспортното обслужване на община Разлог в сравнение с другите общини в област Благоевград дават данните за гъстотата на пътната мрежа, представени в следващата таблица:

Таблица 20

Гъстота на пътната мрежа в областта

Общини	Гъстота на пътната мрежа км /1000кв. км					
	Икл	IIкл	IIIкл	Общо РПМ	Общинска ПМ.	Обща
Банско	-	65	5	70	88.3	158.4
Белица	-	34	50	84	333.9	417.4
Благоевград	22	-	77	99	191.3	290.3
Г.Делчев	-	70	53	123	91.8	214.5
Гърмен	-	-	100	100	130.8	230.6
Кресна	32	-	12	44	120.4	164.7
Петрич	18	-	116	134	339.6	473.8
Разлог	-	63	7	70	75,2	145,2
Сандански	20	-	80	100	179.6	277.5
Сатовча	-	-	113	113	94.4	207.1
Симитли	41	39	11	91	121.0	211.6
Струмяни	28	-	121	149	275.3	424.8
Хаджидимово	-	48	112	160	106.5	267.9
Якоруда	-	74	-	74	95.8	169.6
Обл.Благоевград	13.5	24	63	100.5	167.1	267.7
Р.България				171,7	164,2	336

Средната гъстота общо на пътната мрежа в областта е $267.7\text{ км}/1000\text{ км}^2$ - по-ниска от средната за страната – $336\text{ км}/1000\text{ км}^2$. В община Разлог гъстотата на пътната мрежа е $145,2\text{ км}/1000\text{ кв. км}$. Гъстотата на пътищата от републиканската пътна мрежа в общината е $70\text{ км}/1000\text{ кв. км}$, по-ниска от средната за страната $171,7\text{ км}/1000\text{ кв. км}$.

Средната гъстота на общинската пътна мрежа в община Разлог е $75,2\text{ км}/1000\text{ кв. км}$ по-ниска от средната за страната - $164,2\text{ км}/1000\text{ кв. км}$.

Като цяло пътната мрежа в общината не е в добро експлоатационно състояние. Голяма част от общинските пътища се нуждаят от текущ ремонт.

За бъдещото развитие на община Разлог и останалите общини в горната част на р. Места- Банско, Белица и Якоруда е необходимо да се реконструират пътните връзки П-19 и П-84, които интегрират региона в национален и регионален план, като осигуряват връзките му с основните международни транспортни оси- коридор №4 и Коридор №8. Откриването на новия ГКПП Илинден ще допринесе за привличане на повече чужди инвестиции и разширяване на икономическото и социално сътрудничество с регионите в Северна Гърция, но е свързано с прилагането на мерки за подобряване на регионалната и местна пътна инфраструктура, за да се отговори на новите потребности и изисквания на бизнеса в региона. Реконструкцията на пътя ГКПП Илинден- Г. Делчев- Разлог- Предела- път Е-79 ще бъде финансирана и реализирана по програма ИСПА. Без развитието и подобряването на параметрите на регионалната и местна пътна инфраструктура не би могъл да се преодолее синдромът на изолираност и периферност, характерен за местенския регион като цяло.

Развитието на туризма на територията на общината също изисква изграждане на пътни връзки, осигуряващи достъп до новите места за туризъм.

Общината продължава да залага на пътния транспорт като основен вид и за периода 2007-2013 г. Той ще има ключова роля за развитието на туризма в региона на Банско и Разлог и изисква концентрация на инвестиции за подобряване на пътната инфраструктура. Развитието на туризма в общината налага реконструкция и покриване с трайна настилка на пътищата “Предела- Банско”, с. Добърско-с.Годлево и м. Предела- м. Кулиното-Банско. Необходимо е също да се осигури транспортен достъп до местн. Катарино, Саровица и Равнако, където предстои изграждане на нова туристическа инфраструктура и съоръжения за спорт и забавления.

Основната улична мрежа на територията на населените места в общината е с асфалтова настилка, но е в незадоволително състояние. Голяма част от улиците в селата са тесни и не благоприятстват осъществяването на благоустройствени дейности.

През общината преминава и теснолинейна железопътна линия, свързваща гр. Септември със с. Добринище. Линията е с регионално значение. Гарите Банско, Разлог, Белица, Якоруда и Добринище се характеризират като малодейтелни. Имат наличен свободен капацитет, но не предлагат високо качество на транспортните услуги. Конкуренцията от страна на автомобилния транспорт е решена отдавна в негова полза. Планинският релеф и особеностите на селищната мрежа, както и липсата на добра транспортна достъпност до гарите, предопределят малките им райони на обслужване.

По отношение бъдещото икономическо развитие на общината жп транспорта има перспективи да се развива основно като туристическа атракция. Налице е общ интерес от общините по протежението на жп линията за включването ѝ в туристическите продукти в региона. В тази връзка е създадено Сдружение “Орфей” за стопанисване на теснолинейната линия.

Телекомуникации

Технологичен възел "Далекосъобщения" град Разлог обхваща четирите общини в региона - Разлог, Банско, Якоруда и Белица. Общо в Района има 18 автоматични телефонни централи с общ капацитет 17 700 поста. В град Разлог е възловата АТЦ с монтирани 4500 телефонни поста. Разлог е център на две съобщителни централи с национално значение: Благоевград - Разлог - Велинград и Благоевград - Разлог - Гоце Делчев. След дооборудване на съществуващата аналогова мрежа по проекта DON (Digital Overlay Network) районът е включен в цифровата EWSD централа в Благоевград, което увеличава входящите и изходящи връзки, така и възможността за автоматично набиране на всички села в общината.

От няколко години в гр. Разлог с бързи темпове се развиват IC технологии. Интернет връзката се осъществява от Бизнес Център “Места”, който е местният оператор. Бизнес Център “Места” е Интернет доставчик и за целия регион.

В града има радиотранслационен възел, две частни УКВ радиостанции – радио “Дъга” и радио “Бумеранг”, общинско кабелно радио и две кабелни телевизии.

Водоснабдяване и канали зация

Общата консумация на водни ресурси в община Разлог е 3 млн. куб. м годишно. От тях 314 хил. куб. м се използват в селското стопанство, 313 хил. куб. м за напояване, 1419 хил. куб. м в индустрията и 1316 хил. куб. м в бита, от които 913 хил. куб. м от населението на общината.

Водоснабдяването в Разложка община се осъществява от собствени каптажни води. Водата на Разлог се осигурява от каптажите на "Изворо" с дебит 1500 л/сек, което като количество е достатъчно за водоснабдяването на цялата Благоевградска област. Допълнителен каптаж е "Калугерица" с дебит около 60 л/сек. Водите в Общината са качествени, поради което към тях се проявява интерес за бутилиране. Общо степента на водоснабденост на общината е 95%. Потреблението на вода от жител в общината е 113 л/ч./ден, при средно количество за страната 96 л/ч./ден за 2001 г. Всички населени места са централно водоснабдени. Няма населени места с режим на водата. Изградената канализационна мрежа в общината обслужва 93 % от населението и. Не е изградена пречиствателна станция за отпадъчните води. Съгласно Финансовия меморандум по програма ФАР-ТГС за 2002 г. е планирано изграждането на ПСОВ в гр. Разлог. Съгласно графициите за реализация на проекта пречиствателната станция ще бъде завършена до края на 2006 г. С изграждането ѝ ще се решат изцяло проблемите с пречистването на отпадните води на гр. Разлог.

Водоснабдяването на с. Баня се осъществява от м. "Св. Иван", чието водозахващане се намира в гр. Банско. Част от питейната вода идва от водозахващането "Изворо"- гр. Разлог. Предстои изграждането на нова водопроводна система.

Водоснабдяването на с. Бачево се осъществява по водопровода от р. Стране. Основните водоизточници на с. Бачево са 5 каптажа в района на м. "Перивол".

Водоснабдяването на с. Годлево се осигурява от реализирания съвместен проект за селата Бачево и Годлево. С изграденият водопровод е решен проблемът с водоснабдяването на двете села.

В останалите села, Добърско, Горно и Долно Драглище, водоснабдяването е групово и се осъществява от "Горен Клинец" и "Долен Клинец". Селата разполагат със собствени водоеми.

В процес на изграждане са курортните комплекси в м. Кулиното и м. Предела. Там водата се осигурява от каптаж в м. Пещта. През 1999 г. е изграден и приет довеждащ водопровод до м "Засеко" - Предела. Предстои проектирането на водопроводни клонове към "Кулиното", "Бойков рид", "Шипоко" и "Предела".

Водоснабдителната мрежа в общината е остаряла, което налага нейната подмяна.

Канализация

Степента на канализираност е 98% за Разлог и общо 50% за селата. Село Бачево е канализирано 86%, а с. Годлево - 80%. Селата Добърско, Горно Драглище и Долно Драглище са 85% канализирани. Канализацията на Община Разлог е остаряла. Има работни проекти от “Водоканалинженеринг” София за реконструкция на цялостната канализационна мрежа на гр. Разлог.

През 2004г. е реализиран проект за доизграждане на канализационната мрежа на с. Баня, с което се благоприятства развитието му като балнеолечебен център, посещаван от наши и чужди туристи.

Енергийна безопасност

Електроснабдяването на общината се осъществява от една районна подстанция с напрежение 110/20 Кв с инсталирана мощност 2 x 25 Мгва. От подстанция Разлог осем кабелни извода и девет въздушни захранват община Разлог с електроенергия. Общата дължина на кабелите 20 кв е 41 980 м, а на въздушните – 116 190 м. При върхов товар на общината. “Пиринхарт” АД се захранва директно на 110 Кв.

За осигуряване на електроснабдяването на жилищните квартали на града е необходимо изграждането на още пет трафопоста. Наложително е построяването на два трафопоста в с. Баня, един в с. Добърско и с. Долно Драглище.

Тъй като “Предел” се обособява като курортен център е необходимо изграждането на още един ел. провод 20 кв от подстанция “Банско” и възлова станция на 20 Кв.

Наличният енергиен потенциал на планинските реки не е използван за производство на електроенергия. Съществуват добри възможности за изграждане на малки ВЕЦ.

1. 5. Състоянието на околната среда – въздух, води, почви, растителност

1.5.1.Управление на твърдите битови и промишлени отпадъци

Като промишлен център град Разлог е предразположен към замърсяване на околната среда с промишлени отпадъци. По количество на неопасните промишлени и битови отпадъци на човек от населението Разлог за 2001 г. е под средното количество за Благоевградска област и под средното количество на човек в съседните общини в долината на р.Места- Банско, Белица и Якоруда. Основното количество промишлени отпадъци са от производство на дървесина и целулоза, което е един от структуроопределящите подотрасли в икономията на общината.

Таблица 21

Неопасни производствени отпадъци, депонирани през 1999 г.			
Община	Количество		Население
	Тонове общо	На глава (килограми)	
Разлог	1504	67.8	22197
Банско	1700	121.5	13988
Кресна	302	48	6284
Симитли	5400	333.9	16173

Таблица 22

Община	Събрани битови отпадъци на човек в кг			Събрани битови отпадъци- тонове		
	1999 г.	2000 г.	2001 г.	1999 г.	2000 г.	2001 г.
Разлог	678	785	623	15040	15650	13330
Банско	1215	2228	1864	17000	26000	23000
Кресна	480	595	590	3020	3650	3550
Симитли	334	510	575	5400	7200	7900
Белица		436	710		3878	5155
Якоруда		1133	1148		9600	9800
За Благоевградска област		722	687		204898	202355

Източник: Национален статистически институт

От друга страна тези отпадъци могат да бъдат използвани за подобряване на състоянието на околната среда, ако се реализира проект за изграждане на енергийна инсталация за тяхното използване, което ще доведе не просто до намаляване на депонираните твърди отпадъци, но и ще позволи да бъдат заместени 8 - 9 хил. тона мазут с биомаса, в резултата на което ще намалеят вредните емисии на SO, NO, CO и запрашеността (нивата на тези замърсявания са посочени в таблица 23).

Подобен проект би се отразил изключително благоприятно не просто върху екологическото състояние на общината, но и по този начин би подобрил нейната конкурентоспособност на фона на други общини от региона като потенциална дестинация на алтернативен туризъм.

През 2000 г. общият обем на пречистените отпадъци е 5 994 куб. м, а през 2001 г. 2 814 куб.м.

През 2002-2003 г. е реализиран проект “За чиста околна среда” в рамките на който са почистени нерегламентираните сметища и са проведени озеленителни мероприятия в гр. Разлог. Проектът е допринесъл за значително подобряване на качеството на околната среда и превръщането на общината в притегателно място за живеене, за бизнес и туризъм.

Предвид потенциала на общината за развитие на туризъм и интензивно развиващата се икономика е необходимо да се търси подобряване на системата за управление на твърдите битови и промишлени отпадъци в общината. Проектът за изграждане на регионално депо за твърди битови отпадъци ще се финансира и реализира в следващите години в рамките на програма ИСПА. Депото ще обслужва и съседните общини Банско, Белица и Якоруда.

1.5.2. Възд ух

По отношение качеството на атмосферния въздух, община Разлог се характеризира със значително замърсяване със серен двуокис. Замърсяването е многократно по-силно от всички съседни общини, което личи от следващата таблица .

Таблица 23

Емисии в атмосферата (тона)									
Община	Серни ок.		азотни ок.		въгл. диоксид		Прах		Население
	Тона	На глава (кг)	Тона	На глава (кг)	Тона	На глава (кг)	Тона	На глава (кг)	
Разлог	408	18.4	53	2.4	26689	1202.4	188	8.4	22197
Банско	59	4.2	8	0.6	5280	377.5	113	8.1	13988
Кресна	0	0.0	0	0.0	39	6.2	0	0.0	6284
Симитли	113	7.0	11	0.7	7937	490.8	223	13.8	16173

Таблица 24

Емисии в атмосферата									
Община	Серни ок.- тона		Азотни ок.-тона		Въгл. Оксид-тона		Въгл. Диоксид-тон		Население
	2000	2001	2000	2001	2000	2001	2000	2001	
Разлог	390	256	52	30	5	3	27841	19400	22081
Банско	111	60	11	5	5	2	6216	3151	13980
Кресна	0	0	0	0	7	0	36	28	6255
Симитли	92	110	5	6	4	5	3761	4313	16049
Белица	0	0	0	0	0	0	52	0	9620
Якоруда	2	0	0	0	0	0	140	0	11108

Таблица 25

Емисии в атмосферата- 2001 г.									
Община	Серни ок.		азотни ок.		въгл. диоксид		Прах		Население
	Тона	На глава (кг)	Тона	На глава (кг)	Тона	На глава (кг)	Тона	На глава (кг)	
Разлог	256	11,6	30	1,3	19400	878,6			22081
Банско	60	3,5	5	0,4	3151	225,4			13980
Кресна	0	0	0	0	28	4,5			6255
Симитли	110	6,9	6	0,4	4313	268,7			16049

Измерванията в Разлог показват, че съдържанието на прах и серен двуокис са над ПДК, докато концентрациите на въглероден окис, азотен окис, азотен двуокис и сероводород са под ПДК. Характерни за Разлог са вредностите от прах и серен двуокис и колкото по-голяма е производствената дейност, толкова по-високи са концентрациите им. До 50 % от общото количество на емитираните вредни вещества във въздуха се дължат на изгаряне на горива за битови нужди и отделянето им от остаряващия и слабоподдържан автомобилен парк. Рязкото намаляване на промишленото производство (количествата индустриални емисии понастоящем са в допустимите норми) в Разлог в съчетание с високите качества на естествената природа са обусловили подобряването на характеристиките на атмосферния въздух.

Наблюдението върху замърсяването на атмосферния въздух в община Разлог в периода 1997-2001 г. очертава тенденция на значително намаляване на вредните емисии, предизвикващи замърсяване. Само в периода 2000-2001 г. емисиите на серни оксиди са намалели със 134 тона или с 34% спрямо 2000г. В същия период се отбелязва намаление и на др. вредни емисии като тези на азотен оксид, въглероден оксид, въглероден диоксид съответно с 42%, 40% и 30%.

1.5.3. Води

Замърсяването на реките е предимно с твърди битови отпадъци, няма химическо замърсяване.

Няма изградена пречиствателна станция за питейна вода, но ползваната от населението вода, отговаря на стандартите за качество.

Липсва пречиствателна станция за отпадъчни води, което създава определени рискове от замърсяване на повърхностнотечащите и подземните води в района. Има проектна готовност за изграждане на обща пречиствателна станция за промишлени и битови отпадъчни води в град Разлог, която ще бъде изградена до края на 2006 г.

1.5.4. Опазване на горите

Сериозен проблем за общината е безразборното и незаконно изсичани на гори, което застрашава много местности от обезлесяване. Би следвало да се обърне сериозно внимание на залесяването на оголените местности и на подобряване на системата на управление на горските ресурси.

1.6. Анализ на финансовото състояние на общината

Местният бюджет е общински документ с изключително важно значение, който съставлява основата на плана за дейностите и услугите през финансовия период. Бюджетът е и средство за контролиране на обществените средства, за управление на услугите за населението и за планиране на бъдещи дейности.

Анализът за финансовото състояние на община Разлог в периода 1998-2003 година може да се извърши на база на динамиката и структурата на общинския бюджет. Общият размер на бюджета в периода е както следва:

Таблица 26

Бюджет на община Разлог в лева							
<i>1998</i>	<i>1999</i>	<i>2000</i>	<i>2001</i>	<i>2002</i>	<i>2003</i>	<i>2004</i>	<i>2005</i>
3 731 824	4 748 733	5 118 175	4 618 964	5 983 972	6 490 553	6 658 224	6 709 943
100.00 %	127.25 %	137.15 %	123.77 %	160.35 %	173.92 %	178.42 %	179.80 %

В изследвания период, общината е работила без дефицит, т.е. общинските разходи са били в рамките на общинските приходи. Вижда се, че през всяка следваща година от изследвания период, общинският бюджет е бил по-голям от базисната 1998 г., като се предвижда проектът за бюджет за 2005 г. да е 1.8 пъти по-голям в сравнение с бюджета през 1998 г.

Приходната част на бюджета на община Разлог има следният вид:

Таблица 27

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
ПРИХОДИ – всичко	3 731 824	4 748 733	5 118 175	4 618 964	5 142 785	6 490 553	5 819 131	6 709 943
Данъчни	1 090 750	1 017 001	1 137 015	1 313 739	1 440 920	1 685 286	1 671 583	1 891 200
в т.ч. данък върху доходите на населението	742 100	733 064	618 976	817 272	816 590	1 588 174	1 548 924	1 806 200
данък за общините	205 800	152 338	381 475	311 201	287 310	97 112	122 659	85 000
Имуществени данъци	113 850	122 360	132 468	161 120	333 480	352 615	335 469	230 000
Неданъчни	457 866	535 369	639 780	682 930	675 900	961 908	1 731 831	1 883 511
в т.ч. местни такси	278 257	295 082	359 491	338 293	350 000	580 852	1 310 148	1 555 000
- такса за битови отпадъци						381 056	421 683	328 511
Субсидия - всичко	2 166 473	3 185 921	3 164 743	2 294 420	2 540 500	3 313 108	1 817 366	2 597 532
в т.ч. обща субсидия (допълваща, изравнителна)	1 999 773	2 921 346	2 880 990	2 049 771	2 040 200	3 108 108	1 707 166	1 812 148
Целева субсидия за помощи		127 875	133 753	140 076	278 300	0	0	661 284
Целева субсидия за капиталови разходи		136 700	150 000	104 573	222 000	205 000	110 200	124 100
Преходен остатък	16 735	10 442	19 926	11 900	26 930			
Трансфери			171 755	259 700	8 585	177 636	262 882	107 700
Заеми				80 100			0	0

Справката за динамиката на бюджетните приходи показва по-голям ръст в неданъчните приходи, което е свързано с приходи, върху които общината може да влияе.

Таблица 28

	1998	1999	2000	2001	2002
ПРИХОДИ – всичко	100.00%	127.25%	137.15%	123.77%	137.81%
Данъчни	100.00%	93.24%	104.24%	120.44%	132.10%
Неданъчни	100.00%	116.93%	139.73%	149.15%	147.62%
Субсидия - всичко	100.00%	147.06%	146.08%	105.91%	117.26%

Структурата на приходоизточниците е относително стабилна през годините – вижда се, че размерът на субсидиите от централната власт е определящ – около 50% от общо приходите на общината, като делът на общата субсидия (която общината може да разпределя самостоятелно) намалява през всяка следваща година.

Таблица29

	1998	1999	2000	2001	2002
ПРИХОДИ – всичко	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%
Данъчни	29.23%	21.42%	22.22%	28.44%	28.02%
в т.ч. данък върху доходите на населението	19.89%	15.44%	12.09%	17.69%	15.88%
данък за общините	5.51%	3.21%	7.45%	6.74%	5.59%
Имуществени данъци	3.05%	2.58%	2.59%	3.49%	6.48%
Неданъчни	12.27%	11.27%	12.50%	14.79%	13.14%
в т.ч. местни такси	7.46%	6.21%	7.02%	7.32%	6.81%
Субсидия – всичко	58.05%	67.09%	61.83%	49.67%	49.40%
в т.ч. обща субсидия	53.59%	61.52%	56.29%	44.38%	39.67%

От средствата на бюджета се финансират общинските учреждения, както и бюджетите на кметствата и районите. Бюджетът на кметството е най-малкото звено на местните бюджети. От него се извършват разходи за финансиране на подведомствени на кметството учреждения.

През последните две години, определянето на приоритетите за изразходването на средствата са в правомощията на общината. Общинският съвет е определил следните

приоритети, по които да се разходват бюджетните средства, без тези с целево предназначение:

1. Задължителни бюджетни разходи:
 - заплати
 - осигурителни плащания
 - здравно-осигурителни вноски
 - стипендии за социално-слаби
2. Неотложни разходи за осъществяване на общински дейности:
 - медикаменти
 - храна
 - отопление
 - разходи за поддържане и застраховане на общинската собственост
3. Разходи за стимулиране на икономически растеж и дейност:
 - дялово участие в дружества
 - съфинансиране на програми и проекти
 - капиталови разходи със собствени средства

Разходите на община Разлог по функции през отчетния период имат следния вид:

Таблица 30

	<i>1998</i>	<i>1999</i>	<i>2000</i>	<i>2001</i>	<i>2002</i>	<i>2003</i>	<i>2004</i>	<i>2005</i>
Образование	1 051 230	1 527 726	1 708 604	1 739 550	1 996 882	2 457 341	2 810 934	2 576 116
Здравеопазване	1 232 974	1 839 501	1 475 576	944 461	1 025 170	1 498 873	108 361	103 411
Социални помощи	193 623	229 373	503 115	536 829	391 000	954		
Социални грижи	198 664	213 017	257 151	222 193	272 296	508 252	618 322	634 677
Култура, спорт и туризъм	70 902	96 726	54 028	50 476	42 000	162 6988	239 744	258 623
ИРО	169 564	299 137	242 944	260 813	336 499	1 403 159	1 726 99 6	1 959 516

Капитални вложения	68 000	138 106	150 037	144 359	441 100	459 276	314 774	877 600
-----------------------	--------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

Структурата на разходите показва относителна стабилност от около 30 % за функция образование, намаляващ дял на функция здравеопазване, свързан със здравната реформа и ръст на социалните помощи, което пък се дължи не толкова на промени в обхвата на социално подпомаганите, колкото на промени в бюджетните отношения между централната власт и общините в процеса на подпомагане. Едва в края на периода е налице значим ръст на капиталните вложения (8.5%).

Таблица 31

	1998	1999	2000	2001	2002	2003 проект
Образование	28.17%	32.17%	33.38%	37.66%	38.83%	33.70%
Здравеопазване	33.04%	38.74%	28.83%	20.45%	19.93%	16.64%
Социални помощи	5.19%	4.83%	9.83%	11.62%	7.60%	17.38%
Социални грижи	5.32%	4.49%	5.02%	4.81%	5.29%	5.65%
Култура, спорт и туризъм	1.90%	2.04%	1.06%	1.09%	0.82%	1.05%
ИРО	4.54%	6.30%	4.75%	5.65%	6.54%	7.65%
Капитални вложения	1.82%	2.91%	2.93%	3.13%	8.58%	4.73%

Разходите според икономическата си същност също показват относителна стабилност през периода.

Таблица 32

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
в т.ч. по параграфи								
Заплати	1 500 432	1 921 893	1 915 307	1 327 257	1 646 154	1 900 758	2 227 612	2 239 728
Социални осигуровки- ДОО, УПФ, ЗОВ	579 230	934 300	644 409	418 382	492 318	641 187	746 205	708 293
Вноски за ПКБ/ДЗПО		55 427	67 920	48 003		11 766	21 052	27 295
Храна	154 562	119 424	135 667	138 109	120 000	176 864	199 432	207 200
Медикаменти	118 750	238 043	164 091	2 608		9 278	12 014	12 332
Материали, горива, енергия	528 002	612 533	824 703	410 273	390 000	626 554	637 156	581 760
Външни услуги	44 897	76 008	138 563	119 596	117 100	250 802	329 783	471 161
Текущ ремонт	32 503	12 112	9 328	29 135	30 000	202 645	348 124	174 760

Други разходи	264 810	219 381	253 250	239 296	300 000	2 649 354	1 273 987	2 260 765
Стипендии	11 566	18 930	27 051	23 565	30 000	21 345	23 766	26 649

Структурата на общинските разходи показва прекалено висок дял на текущите разходи на общината, като заплатите и свързаните с тях социални осигуровки формират между 40 и 60 % от разходната част на бюджета на общината. Ниският дял на разходите за капитални вложения е свързана с висока декапитализация на общинското имущество и неустойчивост на общинските дейности.

Таблица 33

	1998	1999	2000	2001	2002	2003 проект
В т.ч. по параграфи						
Заплати	40.21%	40.47%	37.42%	28.73%	32.01%	27.68%
Социални осигуровки	15.52%	19.67%	12.59%	9.06%	9.57%	7.69%
Вноски за ПКБ	0.00%	1.17%	1.33%	1.04%	0.00%	0.00%
Храна	4.14%	2.51%	2.65%	2.99%	2.33%	1.70%
Медикаменти	3.18%	5.01%	3.21%	0.06%	0.00%	0.05%
Материали, горива, енергия	14.15%	12.90%	16.11%	8.88%	7.58%	9.57%
Външни услуги	1.20%	1.60%	2.71%	2.59%	2.28%	2.22%
Текущ ремонт	0.87%	0.26%	0.18%	0.63%	0.58%	1.19%
Други разходи	7.10%	4.62%	4.95%	5.18%	5.83%	3.88%
Стипендии	0.31%	0.40%	0.53%	0.51%	0.58%	0.48%

Бюджетната политика се занимава с решаването на проблемите, свързани с приходите и разходите на общината и е важна задача на местните органи на властта. Местната бюджетна политика трябва да е съсредоточена върху вътрешните фактори, които влияят върху растежа на общината и към намаляване на прякото държавно участие в нейния бюджет. В този смисъл докато значителна част от приходите в местните бюджети се осигуряват от субсидии от държавния бюджет не може да се говори за самостоятелност на местните бюджети. Само при възможност на общините да набират своите приходи самостоятелно те ще могат да определят самостоятелно и своята бюджетна политика.

От друга страна, е необходимо преструктуриране на общинските дейности. Тук са възможни следните направления на работа при запазването на функциите с регионален характер – образование, здравеопазване, социални грижи:

- оптимизиране на управлението на бюджетно финансираните дейности и получаване на необходимия финансов ефект;
- институционално преминаване на отделни дейности към финансова автономност и оперативна самостоятелност;
- въвеждане на принципи на конкурсност при финансирането;
- икономизиране и приватизация на бюджетни дейности (където е възможно).

Който и подход да се приеме, при всички случаи успех може да има само при наличие на стабилна база на отчетността. Ето защо, оптимизирането на отчетността при разходване на средства по бюджета на общините трябва да бъде приоритет на ръководството.

1.7. Общинска собственост

Управлението на имотите, общинска собственост е уредено в Глава втора на ЗОС. Двата принципа на управление са:

- управлява се в интерес на населението на общината, съобразно закона и с грижата на добър стопанин;
- общинската собственост се използва съобразно предназначението ѝ и за нуждите, за които е предоставена.

Общинската публична собственост, предназначена за осъществяване функциите на органите на местно самоуправление и местна администрация, се управлява пряко от кмета на общината, съответно от кмета на района или кметството. В Наредбата по чл. 8, ал.2 от ЗОС, всеки общински съвет може да уреди управлението на имотите, публична общинска собственост, предназначени за здравни, културни, образователни, социални и др. нужди, и предоставени безвъзмездно за ползване, като предостави правата за това на ръководителите на съответните организации, т.е. налице в тези случаи е непряко управление.

Активите, с които разполага община Разлог са реални - сгради, терени, транспортни средства. Към настоящия момент общината не разполага с финансови активи - ценни книжа, бизнескредити, както не разполага и със свободни бързоликвидни активи. Реалните активи на община Разлог са с много ниска ликвидност и оттук нивото на обръщаемост в пари е съответно ниско.

Дълготрайните активи, собственост на Община Разлог могат да бъдат подредени по метода на увеличаващата се ликвидност в следните групи:

Имоти публична общинска собственост

Административни и обществени сгради:

1. Исторически музей

2. Дом на културата и терен
3. Спортна зала и терен
4. Детски градини и детски ясли
5. Училища
6. Здравни служби
7. Административни сгради.

Минерални извори

Извори и напоителни съоръжения

Водоеми

Имоти - частна общинска собственост

Недвижими имоти – частна общинска собственост, находящи се според подробните устройствени планове в гр.Разлог, населените места и селищните образувания в общината – недовършени сгради, жилищни имоти, курортни имоти.

Земеделски земи

Видно е дори и на пръв поглед, че активите, с които разполага Община Разлог, се характеризират с ниска ликвидност и не са атрактивни за инвеститорите. Въпреки това, отчитайки непривлекателността на алтернативните инвестиции - лихвените проценти, е налице възможност за появяване на известен инвеститорски интерес. Активите в портфейла на община Разлог, които предизвикват инвеститорски интерес, са имоти с производствено предназначение - парцели общинска собственост или обособени части, върху които могат да се изграждат малки производствени предприятия. Не бива да се пренебрегват и възможностите на някои общински имоти с непроизводствено предназначение, където могат да се изграждат например почивни бази и др.

От съществено значение за общината е да се опазва наследеното имущество, да се увеличава обхватът и размерът му, да се подобряват потребителските качества на собствеността, с оглед на увеличаване дохода от използването ѝ.

За целта е необходимо да се разработи Програмата за управление на общинската собственост като стратегически документ, който следва да се приеме от общинския съвет. Тази програма ще внесе яснота, прозрачност и порядък в действията на органите и службите на общината, които ще бъдат улеснени в значителна степен при упражняване на функциите си, защото предварително ще знаят, какво действие следва да предприемат и кога да стане това. Чрез Програмата за управление на общинската собственост могат да бъдат постигнати следните важни цели:

- установяване на граждански контрол върху спазването на законовоустановените механизми за управление на общинска собственост;
- премахване на двойните стандарти при провеждане на търгове за продажба и отдаване под наем на общинска собственост.

1.8. Анализ на силните слабите страни, възможностите и опасностите

Силни страни:

- Динамично развиваща се икономика, с устойчив ръст и доминираща роля на МСП;
- Добре съхранена природа, наличие на два национални парка , подходящи за развитието на различни форми на туризъм;
- Наличие на успешно развиващ се зимен курорт само на 5 км;
- Минерални води, подходящи за развитие на spa туризъм, съчетани с интересно културно-историческо наследство;
- Относително добре развита техническа инфраструктура и благоустроени населени места;
- Развитие на високи технологии;
- Динамично развиващо се предприемачество ;
- Изградена мрежа за достъп до Интернет;
- Добре изградена озеленителна система в населените места в общината;
- Наличие на образован и квалифициран човешки ресурс;
- Добре развита образователна система;

Слаби страни:

- Ниско качество на транспортните услуги, поради лошото експлоатационно състояние на пътната мрежа;
- Нефективно управление на горските ресурси;
- Неефективно използване на изградената туристическа инфраструктура;
- Липса на пречиствателна станция за отпадъчни води;
- Наличие на висока женска безработица;
- Наличие на ромско население, живеещо при лоши битови условия;
- Застаряване населението на общината;
- Недостатъчно използване на местния потенциал за изграждане на малки ВЕЦ;

Въз можности:

- Развитие на икономическо сътрудничество с регионите в Северна Гърция, на основата на предстоящото разкриване на ГКПП Илинден;
- Изграждането на транспортните коридори 4 и 8 ще повиши интереса на чуждите инвеститори;
- Привличане на чужди инвестиции;
- Структурните и Кохезионния фонд- членството в ЕС- възможности за още по-динамично развитие на общината и превръщането ѝ в привлекателно място за живот;

Опасности:

- Загуба на пазари на местните фирми, поради натиск на чужди фирми по-конкурентоспособни;
- Емиграция на млади хора от общината в други страни на ЕС;
- Възникване на екологични проблеми- замърсявания, киселинни дъждове;

2. СТРАТЕГИЯ ЗА РАЗВИТИЕ

Стратегията за развитие представлява ключов елемент на плана и обединява усилията на местната общност за развитието на община Разлог. Тя има решаващо значение за мобилизиране и използване на местния потенциал и ресурси за постигане целите на развитието на общината през периода 2007-2013 година.

Стратегията отразява както европейската политика за регионално развитие, ориентирана към икономическо, социално и териториално сближаване, така и националните приоритети за устойчиво и балансирано развитие на регионите и общините в страната. Стратегията за развитие на община Разлог има интегративен характер по отношение на секторните политики за местно развитие, тъй като определя необходимите структурни промени, интервенции и взаимодействие между различните местни икономически и социални сектори и политиката за опазване на околната среда с оглед преодоляване на съществуващите вътрешни и регионални диспропорции и създаване на условия за постигане на растеж и по-устойчиво, балансирано и хармонично развитие на територията на общината.

Стратегията за развитие очертава визията, основните цели и приоритети за развитие на общината за плановия период и осъществява необходимата връзка във вертикален план със стратегиите за развитие на областта и региона, както и съответствие и допълване в хоризонтален план със секторните политики и мерки за развитие на местно ниво. Дефинираните основни цели и приоритети са фокус на местната политика за развитие и средоточие на усилията на общинските власти, икономическите и социалните партньори и гражданското общество за постигане на икономически растеж и по-добро качество на живот на хората в общината. Те са и базата за разработване и прилагане на Програмата за реализация на Общинския план, която е основен оперативен инструмент за насочване и управление на ресурсите в подкрепа на политиката за устойчиво интегрирано местно развитие.

2.1 Визия

Визията за развитие на община Разлог представлява обобщен израз и декларация за това, как виждаме и каква бихме искали да стане в бъдеще нашата община.

Тя отразява общия стремеж на местната самоуправляваща се общност към възходящо социално-икономическо развитие и просперитет за един по-дълъг период от време, като към края на 2013 година се очаква постигане на определената визия в значителна степен и формулиране на следваща визия на основата на резултатите и очертаващите се нови перспективи.

Визията е резултат на задълбочен анализ на статистическите данни за състоянието на общината, на силните и слабите страни, на заплахите и възможностите за устойчиво интегрирано местно развитие. Вътрешните и външните фактори за развитие са свързани с реалностите в общината, областта и региона, както и с макроикономическите намеренията и възможности за развитие на страната. Голямото предизвикателство пред общността и пред общинските власти през плановия период е решаването на натрупаните проблеми и реализацията на потенциала за развитие на община Разлог.

Визията за бъдещето на общината е формулирана в резултат на срещи и дискусии на представители на обществеността и местната власт. Жителите на общината добре познават спецификата на местните ресурси и историческото минало на своя край и ги възприемат като упование и надежда за успешно бъдещо икономическо, културно и духовно възраждане. Те осъзнават, че местните ресурси трябва да се използват ефективно и разумно, съобразно принципите на устойчивото развитие.

В резултат на обединяване усилията на местната власт и различни обществени групи в община Разлог с консенсус е определена следната визия:

Община Разлог – общност, живееща на територия между Пирин, Рила и Родопите, притежаваща богата култура и традиции, съхранена уникална природна среда, просперираща икономика, развита инфраструктура и комуникации, с добро качество на живот и привлекателна за нейните гости и за бизнеса.

2.2 Стратегически цели и приоритети за развитие на община Разлог

Стратегията за развитие на община Разлог обхваща следните основни цели:

ЦЕЛ 1:

Опазване и ефективно използване на природното и културното наследство и укрепване на местния капацитет за постигане на устойчиво интегрирано местно развитие.

ЦЕЛ 2:

Повишаване на икономическата активност, стимулиране и развитие на малкия и средния бизнес на основата на природните ресурси, културните традиции и потенциали на човешките ресурси.

ЦЕЛ 3:

Инфраструктурно развитие на общината, превръщащо я в мултифункционален и комуникационен център за хората и за бизнеса в района на р. Места.

Формулираните цели са в съответствие с целите на макрониво по отношение цялостното развитие на районите за планиране в страната до 2013 г., на които се основава Националната стратегия за регионално развитие 2005-2015 г., както и с целите, залегнали в Областната стратегия за развитие на област Благоевград за същия период. Целите за развитие на община Разлог се вписват в контекста на основните цели на регионалното развитие като обхващат главните сфери на развитие и области на интервенции като ускоряване на растежа и повишаване на конкурентоспособността на регионалната икономика, инфраструктурно изграждане, развитие на човешкия капитал и териториалното коопериране между регионите в рамките на ЕС.

Като се има предвид предстоящото пълноправно членство на България в ЕС след 1 януари 2007 г. стратегията за развитие цели въвеждането на институционална рамка на общинско ниво за планиране, програмиране, прилагане, контрол, наблюдение и оценка на местното развитие, която да съответства на законодателството, правилата и процедурите, действащи в Общността. Изпълнението на тази цел е адресирано пряко към увеличаване способността на общината да достигне необходимите административни стандарти и да изгради капацитет на местно ниво за усвояване на структурната помощ по линия на националните и регионалните програми за развитие, съфинансирани от Структурните фондове и Кохезионния фонд на ЕС.

Дефинираните цели на развитието допълват и оптимизират в местен план стратегическите цели за развитие на отделни сектори – конкурентоспособна икономика, развитие на базисната инфраструктура, опазване и подобряване на околната среда, развитие на човешки ресурси и нарастване на заетостта, развитие на земеделието и селските райони.

Важна роля като мобилизиращ фактор за местното развитие има разширяването на трансграничното сътрудничество. Възможните ресурси в тази област ще бъдат насочени

главно към подпомагане развитието на инфраструктурните мрежи и обектите за опазване на околната среда, с оглед намаляване на замърсяванията и негативно влияние върху компонентите на околната среда по поречието на р. Места от двете страни на границата между Република България и Република Гърция. Максималното използване на възможностите за трансгранично и междурегионално сътрудничество и включването в подходящи инициативи са от особена важност за общинската стратегия за развитие и за подобряване на социалните, икономическите и инфраструктурните условия за изпълнение на Общинския план за развитие.

В съответствие с анализа, визията и стратегическите цели на политиката за развитие на община Разлог и отчитайки възможностите и перспективите за местно развитие и за развитие на региона, както и структурните проблеми, които трябва да бъдат решени през периода 2007-2013 г., стратегията за развитие определя следните приоритети:

Приоритет 1:

Опазване и поддържане на природната среда и екологичното равновесие, рационално използване на природните ресурси за икономическо развитие и осигуряване на здравословна жизнена среда.

Приоритет 2:

Съхраняване и обогатяване на културните традиции и историческото наследство, допринасящи за икономически просперитет на общината и подобряване на социокултурната среда.

Приоритет 3:

Развитие на административния капацитет и партньорството за балансирано и устойчиво развитие.

Приоритет 4:

Подобряване на бизнес инфраструктурата, услугите за МСП, насърчаване на изследователската дейност и технологичния трансфер, модернизация и въвеждане на екологични и енергоспестяващи технологии в производствения сектор.

Приоритет 5:

Развитие на туристическия потенциал и услугите в туристическата индустрия.

Приоритет 6:

Подобряване на транзитната и местната пътна инфраструктура, развитие на благ оустойствените дейности в населените места.

Приоритет 7:

Развитие на комуникациите и инвестиции за въвеждане на стандартите на информационното общество.

Стратегическите цели на общината ще се реализират чрез избраните приоритети за развитие, всеки от които има балансиран принос за постигането на една от стратегическите цели. В този аспект на вътрешна обвързаност и обосновааност на стратегията **Приоритети 1, 2 и 3** ще допринесат за постигането на **Цел 1 “Опазване и ефективно използване на природното и културното наследство и укрепване на местния капацитет за постигане на устойчиво интегрирано местно развитие”**; **Приоритети 4 и 5** – за постигането на **Цел 2 “Повишаване на икономическата активност, стимулиране и развитие на малкия и средния бизнес на основата на природните ресурси, културните традиции и потенциала на човешките ресурси”**; а **Приоритети 6 и 7** ще бъдат насочени към реализацията на **Цел 3 “Инфраструктурно развитие на общината, превръщащо я в мултифункционален комуникационен център за хората и за бизнеса в района на р. Места”**.

2.3 Съгласуваност и координация на политиките и инструментите за местно развитие

Стратегията за развитие на община Разлог отчита целите и приоритетите на структурните политики в отделните сектори на местно и регионално ниво с оглед съгласуваност и координация на местната политика за интегрирано развитие с тях. Този подход е необходим, за да се гарантира ефективното и ефикасното използване на ресурсите на общината за развитие като цяло.

Политиката за интегрирано местно развитие ще подкрепи икономическата политика на страната и в региона с извеждане на приоритетни области за намеса на общинско ниво чрез прилагане на интервенции, които ще съдействат за стимулиране на икономическа активност в общината и като следствие ще подобрят бизнес средата, пазарните позиции и конкурентоспособността на местната икономика. Икономическата диверсификация и модернизация за подобряване жизнеността на регионалната икономика са от особена важност за постигане на напредък по отношение на устойчивото и балансираното развитие на общината.

Основен акцент в приоритетите и специфичните цели на Общинския план за развитие е подобряването на инфраструктурата, свързана с бизнеса и достъпа до услуги, като това кореспондира с целите и приоритетите за развитие на базисната инфраструктура и мрежи в страната и региона – транспортна, енергийна, телекомуникационна, ВиК. Координацията на мерките и действията в тази насока ще стимулира икономическото развитие и растеж и ще допринесе за повишаване привлекателността на общината за инвестиции, както и за достигане на екологичните стандарти.

Опазването и възстановяването на околната среда, както и екологосъобразното използване на природните ресурси са свързани пряко с използването на местния потенциал за развитие. Целите и приоритетите на политиката в сферата на околната среда внимателно са отчетени и съгласувани при определянето на приоритетите и специфичните цели, залегнали в плана за развитие, особено във връзка с балансираното, устойчивото и хармоничното развитие на територията на общината.

Програмата за опазване на околната среда на община Разлог, разработена през 2004 г., е изключително важен документ, който е в пълно съответствие със стратегията за интегрирано развитие, определена с настоящия план за развитие на общината. Сред основните цели на приетата програма са:

- Използване на природните дадености на територията на общината за развитие на икономическия потенциал и туризма;
- Идентифициране и анализ на проблемите в областта на околната среда на територията на общината, установяване на причините и предложения за решения и действия за тяхното преодоляване;
- Обединяване на усилията на общинските органи, държавните институции, населението, НПО и предприятията на територията на общината за решаване на проблемите;
- Оптимално използване на ограничените финансови и човешки ресурси, като ги съсредоточи за решаване на най-приоритетните проблеми.

Тези цели са интегрирани в плана по Цел 1 при определянето на Приоритет 1: “Опазване и поддържане на природната среда и екологичното равновесие, рационално използване на природните ресурси за икономическо развитие и осигуряване на здравословна жизнена среда”.

Програмата за опазване на околната среда на община Разлог е динамичен и отворен документ, който ще бъде периодично допълван съобразно настъпилите промени в приоритетите за интегрирано развитие на общината, в националното и европейското законодателство. Тя ще спомогне за аргументиране на проектите на общината, които

ще бъдат предложени за финансиране самостоятелно или в рамките на бюджета на Програмата за реализация на Общинския план за развитие за периода след 2006 година.

Съгласуваността и координацията с политика за развитие на човешките ресурси и с Националния план по заетостта на национално и регионално ниво е от съществена важност за постигане на целите и приоритетите за интегрирано местно развитие. В това отношение развитието и адаптирането на професионалните умения, насърчаването на предприемачеството за повишаване на икономическата активност и изграждането на мрежа на информационното общество в зависимост от конкретните нужди на общината съответства на хоризонталните цели и приоритети в областта на човешките ресурси. Приоритетите, определени с плана, хармонизират и с целите, поставени на европейско ниво от Лисабонската стратегия (2000 г.) и резултатите и препоръките след оценката на постигнатия напредък по изпълнение на стратегията, направена през 2005 г.

Споделя се разбирането, че увеличаването на заетостта, подобряването на качеството на живота и доходите на населението в общината е възможно само чрез по-нататъшно засилване конкурентоспособността на местната икономика и развитието на човешките ресурси.

Зоните за земеделие и селскостопански дейности и съответните населени места представляват важна част от територията на общината, като в повечето случаи те се характеризират с изостаналост, липса на инвестиции и възможности за диверсификация и модернизация на производството. Общата насоченост на целите и приоритетите на плана е съобразена със секторната и регионалната политика по отношение на стремежа за балансирано и устойчиво развитие, по-специално свързано с развитието на земеделието и селските райони, съгласно Националния план за развитие на земеделието и селските райони.

Целите и приоритети на плана са формулирани по начин, който дава добри възможности за оптимално икономическо въздействие на местно ниво и координация на трите предприсъединителни инструмента за България - ФАР, ИСПА и САПАРД, насочени към съфинансиране на секторни мерки и мерки за регионално развитие, определени с общата стратегическа рамка на НПИР за периода до 2006 г. и за периода до приключване на тяхното действие. Ще се търсят възможности за финансиране на отделни проекти на общината в областта на интегрираното регионално развитие, техническото съдействие и укрепването на административния капацитет, които да подпомогнат подготовката за участие в Структурните фондове на ЕС, както и самата реализация на плана след 1 януари 2007 г.

Важен елемент на координацията е осъществяването на финансов контрол за правилното и законосъобразно усвояване на средствата за финансиране на плана, който следва да се осъществява съобразно правилата и процедурите, предвидени в националното законодателство и в съответствие с изискванията за прилагане на структурните инструменти на ЕС.

Общинският план за развитие се базира на редица стратегически и планови документи, които се разработват на различни териториални нива и имат конкретни функции по отношение формирането и прилагането на местната политика за развитие. В тази връзка е налице съгласуваност с Областна стратегия за развитие и схема за устройство на област Благоевград, Регионалният план за развитие на Югозападния район за планиране, Националната стратегия за регионално развитие, а оттук и с Националната оперативна програма за регионално развитие, която ще бъде основен източник за съфинансиране на приоритетите, залегнали в Общинския план за развитие.

2.4 Партньорство за развитие

На регионално и областно ниво са изградени и действат консултативни органи на принципа на партньорството, които активно участват в планирането, програмирането, наблюдението и оценката в областта на прилагане на политиката за регионално и местно развитие. Основните органи, които включват представители на държавните органи – ключови министерства, областни управители, местни власти, икономически и социални партньори и граждански организации, са:

- **Регионалният съвет за развитие**, който обсъжда и съгласува Регионалния план за развитие на Югозападния район за планиране в т.ч. и оценява инициативите на общините за регионално и местно развитие. Този орган е изграден на ниво, съответстващо на Ниво 2 от класификацията на европейските региони (NUTS), възприета от Евростат.
- **Областният съвет за развитие**, който обсъжда и приема проекта за Областна стратегия за развитие и схема за устройство на област Благоевград, като също така оценява инициативите на общините, регионалните агенции, гражданските сдружения и неправителствените организации, свързани със стратегията за развитие на областта. Областният съвет за развитие е изграден на ниво, съответстващо на Ниво 3 от класификацията на европейските региони (NUTS).

Основните партньори в осъществяване на стратегията за устойчиво интегрирано развитие на община Разлог и при реализацията Общинския план за развитие са:

Общинската администрация – координатор и двигател на развитие

Общинската администрация е основна страна в подготовката и реализацията на стратегията за развитие, залегнала в Общинския план, като институционализирана воля на населението на общината за местно самоуправление, изразена в техния вот за избор на кмет и Общински съвет.

Ролята на органите на местното самоуправление и общинската администрация е ключова по отношение на следните области:

- влияние върху икономическата среда (най-вече чрез местни данъци и такси)
- насърчаване на частния бизнес чрез инвестиции в публичната инфраструктура
- пряко участие в отделни проекти, в които е ангажирана общинска собственост и които могат да бъдат основа за публично-частни партньорства
- подпомагане на определени инициативи чрез помощ при тяхното финансиране (най-вече чрез предоставяне на гаранции, насърчаване на кредитни кооперации)
- предоставяне на качествени публични услуги, които да бъдат убедителен аргумент в полза на ясни и прозрачни отношения между бизнеса, гражданството и общинската администрация (по принципа “видим ефект от данъците на населението”).

Общинската администрация ще се придържа към следните основни принципи:

- запазване на възможността за участие в икономическия живот през публично-частни партньорства. Това може да бъде една от гаранциите за прозрачно и оптимално използване на общинските ресурси (като например концесии за минерална вода);
- икономическата активност на общината, макар и в ограничени размери, ще поддържа мероприятия, които имат смесен (икономически и социален) характер и тяхната ефективност не се измерва единствено с икономически критерии (като рентабилност). При такива мероприятия обаче винаги трябва да бъде ясно представена социалната компонента на общата цел, за която се заплаща определена икономическа цена;
- приватизацията на предприятия за отделни публични услуги (като поддържане на чистотата и сметоизвозване) следва да се осъществява само при наличие на гаранции за по-добро качество на приемливи цени на предоставяните услуги;
- максимално прозрачно управление на общинските активи в каквато и форма да са те (общински предприятия, дялови участия с смесени фирми и т.н.)

Обективните предпоставки за активно и разширено участие на общинските власти са:

- волята за промени и необходимостта от развитие на демократичните процеси в управлението на общината;

- изискванията на процеса на интеграция на страната и регионите в Европейския съюз;
- необходимостта от въвличането на гражданите в местното самоуправление и реализирането на стратегията за развитие на общината;
- процесите на глобализация и засилен конкурентен натиск върху икономиката след пълноправното членство на България в ЕС и необходимостта от устойчиво местно икономическо развитие.

В община Разлог се добавя още един положителен фактор и това е силната роля на доброто общинско ръководство в лицето на Кмета на общината и Общинския съвет. Наложена традиционна практика за община Разлог е моделът за партньорство между общината и институциите, което е най-сигурната гаранция за постигане на устойчиво интегрирано развитие.

Частният бизнес – надежден икономически партньор

При определяне ролята на частния бизнес за развитието на общината и за реализиране на стратегията за устойчиво интегрирано развитие правилното разпределение на ролите между общинската администрация и бизнеса е от особено значение.

Бизнесът е основният икономически партньор при изпълнението на стратегията. Партньорството обаче действа в определени институционални, фискални и инфраструктурни условия, които могат да са предмет на общински решения.

За успешното реализиране на Общинския план за развитие е особено важно да има постоянен диалог между общината и бизнеса за потенциалните ползи и загуби от едно или друго решение и за това как то би се отразило в по-широк план върху икономическите и социалните аспекти на развитието в община Разлог. Създаването на благоприятен бизнес климат в общината е основна предпоставка и за привличането на преки чуждестранни инвестиции.

Професионалните сдружения и неправителствените организации – любители социални и партньори

Професионалните сдружения и организации на работниците и служителите и неправителствените организации, действащи в община Разлог, ще имат съществена роля при реализацията на Общинския план за развитие, като в някои отношения е възможно ролята им да бъде водеща. Предпоставките за това са следните:

- ✓ Организациите имат възможност да реализират и стопанска дейност, ако тя е съобразена с основната им дейност. Това дава възможност за допълнителни приходи;
- ✓ В много случаи тези организации са канал, през който в общината реално влизат чуждестранни инвестиции (Разлог е добър пример за това);
- ✓ Организациите обикновено са източник на качествени експертни знания и “друг поглед” върху едни или други проблеми, което ги прави често незаменими при изработване и взимане на решения на общинско ниво. Това се отнася до синдикалните организации и професионалните сдружения и до нестопанските организации предимно в областта на екологията и насърчаването на равните възможности, като добра експертиза вече притежават организации, занимаващи се с екологични оценки и анализи, икономически анализи и прогнози, работа с деца, с хора с увреждания, със стари хора.

Неправителствените организации (НПО) като юридически лица с нестопанска цел чрез осъществяването на конкретни проекти работят за защита на гражданските интереси и местното развитие. Те са естествен партньор на местните власти, бизнес и медии и имат съществена роля при изработването и реализацията на стратегията за интегрирано местно развитие. Предимство на НПО е постоянното взаимодействие с граждански групи и доброто познаване на местните проблеми. Всяка от тях има мисия и представлява определени граждански интереси. Неправителствените организации могат да привличат вниманието на общността към определени теми като предизвикват дебат, предоставят допълнителни знания и умения, мобилизират гражданско участие и обществена подкрепа, които са изключително важни за успешното осъществяване на Общинския план за развитие.

Потенциалното поле за работа за подобни организации тепърва ще се разширява.

Активните неправителствени организации в община Разлог до този момент са:

- **Местна агенция за икономическо развитие (МАИР)**
- **Сдружение “МодРа- Център за устойчиво развитие на община Разлог”**
- **Читалище “15 септември 1903 г.”**
- **Сдружение “Шан с” (за лица с интелектуални увреждания)**
- **Сдружение “Булмонтана”**
- **Сдружение “Слънчев свят”**

Изключително важно за осъществяването на стратегията за развитие и на планираните дейности е да се използват ресурсите и влиянието на тези организации в местната общност, да се подпомага развитието на капацитета им и появата на нови и устойчиви граждански сдружения.

3. ПРИОРИТЕТИ ЗА ДЕЙСТВИЕ И СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ

В тази част на Общинския план за развитие са представени по-подробно избраните приоритети на стратегията, които се дефинират като приоритети за действие за постигане на целите за развитие на община Разлог за периода 2007-2013 г., както и специфичните цели по всеки приоритет, към които ще бъдат насочени планираните интервенции.

Като стратегическа база за избор на приоритетите за действие и техните специфични цели са използвани Националната стратегия за регионално развитие, която се стреми към постигане на цялостно балансирано и устойчиво развитие на регионите в България, както и предвижданията и стратегическите насоки за икономическото, социалното и териториалното развитие на област Благоевград. От друга страна, изискванията за участие в Структурните и Кохезионния фонд на ЕС на регионално и местно ниво поставя общата нормативна рамка за планиране, програмиране и управление на интервенциите за местно развитие и координацията им със секторните политики и приоритетите за икономическо и социално развитие на Югозападния район за планиране като европейски регион в контекста на регионална политика на ЕС.

Приоритетите за действие и специфичните цели за прилагане на местната политика за развитие в рамките на плана са резултат от процеса на консултации и координация между заинтересованите институции на местно ниво, както и с местните и регионалните партньори.

Общият извод от консултациите подкрепя разбирането, че интервенциите за местно развитие трябва да продължат натрупания опит и традициите в общината, като наред с това се търсят иновативни мерки и специфични въздействия, които биха спомогнали за възраждането и общото подобряване на икономическото и социалното състояние на общината.

Изводите и препоръките, съдържащи се в актуализираната Стратегия за устойчиво развитие на община Разлог 2005-2006 г. са също така важен ориентир за насочване на усилията и концентриране на структурните интервенции за интегрирано местно развитие.

В резултат на консултациите между партньорите в общината и на всички нива на формулиране и прилагане на политиките за регионално и местно развитие бяха дефинирани описаните по-долу приоритети за действие и специфични цели за развитието на община Разлог.

3.1 Приоритет 1 “Опазване и поддържане на природната среда и екологичното равновесие, рационално използване на природните ресурси за икономическо развитие и осигуряване на здравословна жизнена среда”

Състояние и потенциал

Природните дадености на община Разлог са най-ценния капитал на общината. Въпреки това, в община Разлог все още са налице редица нерешени проблеми, които представляват потенциален риск за здравето на хората и създават ежедневни битови неудобства за населението: не малка част от поречията на реките са замърсени в резултат на липсата на изградени пречиствателни станции за отпадъчни води; качеството на атмосферния въздух все още не отговаря на стандартите; част от съществуващите сметища не съответстват на хигиенните норми; не е въведена система за разделно събиране и последваща повторна употреба и рециклиране на отпадъците от бита. Решаването на проблемите ще се основава на принципите на устойчивото развитие; намаляване и предотвратяване на риска за човешкото здраве; предимство на предотвратяване на замърсяването, пред последващо отстраняване на вредите; прозрачност в процеса на вземане на решения; спазване на принципа “замърсителят плаща”; съхраняване на био-разнообразието за идните поколения.

По отношение на горите, които са обект на нерегламентирана сеч и износ на дървен материал, е необходима сериозна и целенасочена общинска политика и държавна подкрепа, ориентирани към ефективна защита на този екологичен ресурс, който е в основата на устойчивото развитие и в развитието на такива значими за общината сектори като туризма, водоснабдяването, добива на електроенергия от възстановими източници. Усилията за опазване на горите могат да бъдат съчетани с кампания за залесяване на обезлесени местности, в която да се включват подрастващите, малцинствените групи и безработните чрез осигуряване на алтернативна заетост.

Специфични цели

Специфична цел 1: *Опазване и обновяване на горския фонд, подобряване състоянието на речните корита, прилагане на мерки за опазване на биоразнообразието, ефективно управление на водните ресурси и промощия на природното богатство.*

Мерки и подходящи области за инвестиции

- Организиране на залесяването на обезлесени местности
- Създаване на масиви от бързорастящи дървесни видове

- Почистване, укрепване и залесяване на речни корита
- Създаване на програма за ефективно и многостранно използване на дървесината и отпадъците от дървесината
- Изграждане на инсталация за изгаряне на дървесни отпадъци за топлофикация на централната градска част
- Съхраняване, укрепване и възстановяване на ключови екосистеми, местообитания, видове и на генетичните им ресурси
- Създаване на информационната система за водните ресурси на общината
- Изграждане на пречиствателни станции за отпадъчни води (ПСОВ)
- Оптимизация на системата за управление на отпадъците
- Изграждане на модерно регионално депо за битови отпадъци
- Въвеждане на система за разделно събиране на отпадъците
- Ликвидиране на стари замърсявания с битови отпадъци (незаконни сметища)

Специфична цел 2: *Ефективно и ефикасно управление на отпадъците и пречистване на отпадъчни ните води.*

Мерки и подходящи области за инвестиции

- Изграждане на пречиствателни станции за отпадъчни води (ПСОВ)
- Оптимизация на системата за управление на отпадъците
- Изграждане на модерно регионално депо за битови отпадъци
- Въвеждане на система за разделно събиране на отпадъците
- Ликвидиране на стари замърсявания с битови отпадъци (незаконни сметища)

3.2 Приоритет 2 “Съхраняване и обогатяване на културните традиции и историческото наследство, допринасящи за икономически просперитет на общината и подобряване на социокултурната среда”

Състояние и потенциал

В община Разлог са запазени живи народни традиции и богато културно-историческо наследство. Културната идентичност е фактор, който запазва традиционния облик на населението и територията и е гаранция за устойчивото им развитие. На територията на общината има исторически паметници със световно значение, каквато е църквата в с. Добърско. Културните институции в община Разлог разполагат със собствена материална база и са регистрирани като нестопански организации по Закона за читалищата и ЗЛС. Те поддържат традицията и развиват успешна дейност. Основният проблем е ниската финансова обезпеченост, която е резултат от намалената субсидия на общодържавно ниво. Характерна за общината е религиозната толерантност между

отделните вероизповедания. На територията на гр. Разлог са разположени християнска православна църква, Божия църква и Евангелистка църква.

Специфични цели

Специфична цел 1: Подобряване състоянието на културно-историческите обекти и обслужващата инфраструктура.

Мерки и подходящи области за инвестиции

- Рехабилитация, реконструкция и изграждане на нови пътища/ подходи/пътеки до културно-историческите обекти
- Развитие и модернизация на инфраструктурата и дейностите, свързани с поддържане и обслужване на културно-историческите обекти – енергийно захранване, водоснабдяване и канализация, транспортни услуги, поддържащи системи на обектите
- Изграждане на информационна система за културно-историческите обекти
- Ефективно опазване, реставрация и консервация на културно-историческите паметници, организиране на археологически разкопки

Специфична цел 2: Насърчаване поддържането и обогатяването на културните традиции, обичаи и фолклор, развитие на културната политика и маркетинга на културните ценности.

Мерки и подходящи области за инвестиции

- Проява на активност за намиране на нови форми на финансиране на културната сфера извън бюджета
- Участие с проекти в програми, подкрепящи дейността на неправителствените организации
- Стимулиране на местните художествени занаяти
- Съхраняване и популяризиране на традиционните фестивали: кукерски, Пирин пее, на мъжките фолклорни ансамбли, на авангардната музика “Рок Предел”
- Изготвяне на програма за партньорство с международни културни институции. Продължаване на членството във фондацията на фестивалните градове
- Трансформиране на читалището в многофункционален културен център
- Преструктуриране и обновяване на музеите в община Разлог
- Обучение на подрастващите в християнските ценности

3.3 Приоритет 3 “Развитие на административния капацитет и партньорството за балансирано и устойчиво развитие”

Състояние и потенциал

Укрепването на институционалния и административния капацитет е ключово изискване, за да може общината да бъде в състояние да възприеме, да се съобразява и да прилага политиката за местно интегрирано развитие чрез ефективната реализация на Общинския план за развитие. Това ще наложи модернизация и/или разширяване на съществуващите административни структури или създаването на нови звена, които отговарят на принципа за ефективно и ефикасно управление и контрол на плана. Нуждата от подобни мерки е обоснована в контекста на увеличаване на децентрализацията, както по линия на планирането и програмирането, така и във връзка с финансовото участие, наблюдението и оценката на планираните мерки.

Преди всичко, на общинско ниво се изисква подобряване на административните процедури и въвеждане на финансова и бюджетна система, позволяваща бързо и ефикасно усвояване на средствата, заделени за изпълнението на плана, организиране на управлението, наблюдението и оценката съгласно европейските стандартите за участие в Структурните фондове.

Местните институции, създаващи условия за координация и партньорство, се нуждаят от укрепване и натрупване на опит, за да могат да осъществяват ефикасно процесите на координация и партньорство. Важен аспект е оценката на локалното въздействие на мерките в отделните сектори, както и създаването на система за мониторинг на общите инвестиции за местно развитие и тяхната координация с участието на всички партньори.

Укрепването на институциите и партньорските организации, включени във формулирането и прилагането на местната политика, и повишаването на техния капацитет, създаването и прецизирането на процедурите и механизмите за тяхното взаимодействие и координация, подобряването на информационното осигуряване и достъпа до статистически данни са предпоставки за всяка целенасочена местна политика и за ефективно и ефикасно използване на ресурсите. Ето защо те заслужават не по-малко внимание от преките инвестиционни мерки, тъй като са от критично значение за постигане на целите на Общинския план за развитие. Те са предпоставка за прилагане на дейности, съобразени с изискванията и принципите на Структурните фондове на ЕС.

Специфични цели

Специфична цел 1: *Увеличаване на капацитета на местната администрация за планиране, програмиране и управление на дейностите за постигане на балансирано и устойчиво развитие на общината.*

Мерки и подходящи области за инвестиции

- оценка на капацитета за анализиране и преодоляване на съществуващите и възможните пропуски в управлението и контрола на плана с цел ефективно прилагане на мерките за интегрирано развитие на общината
- проекти за сътрудничество между институциите и партньорите при изпълнението на плана
- техническа помощ за подготовка на проекти
- обучение и развитие на уменията за управление на проекти и осъществяване на ефективен финансов контрол
- информационно осигуряване на процеса на управление
- изграждане на система за мониторинг и оценка на плана

Специфична цел 2: *Развитие и укрепване на сътрудничеството между местната власт, икономическите и социалните партньори и гражданското общество за постигане на целите на развитието на местно и регионално ниво.*

Мерки и подходящи области за инвестиции

- Изграждане и институционално укрепване на структури за партньорство в общината, способни да поемат отговорности за формиране и прилагане на интегрирани политики за развитие
- Повишаване на ефективността от прилаганите интервенции и мерки чрез по-добра координация между партньорите, засилено целево въздействие, информационно осигуряване и подобрени мониторинг и оценка
- Обучение на регионалните партньори за разработване и прилагане на интегрирани мерки за развитие
- Сътрудничество при управление на проекти
- Работа в мрежа
- Механизми за наблюдение и оценка на въздействието
- Социално-икономически анализи и SWOT анализ
- Информация и публичност на Общинския план за развитие

- Дискусионни форуми

3.4 Приоритет 4 “Подобряване на бизнес инфраструктурата, услугите за МСП, насърчаване на изследователската дейност и технологичния трансфер, модернизация и въвеждане на екологични и енергоспестяващи технологии в производствения сектор”

Състояние и потенциал

Кризата през 90-те години снизи критично промишления потенциал чрез свиване на стари производства, закриване на губещи и субсидирани производства, което доведе до общо влошаване на икономическото състояние в община Разлог. Сравнителният анализ за областта показва, че общината попада в групата на общините с относително нееднородни икономически структури, притежаващи варираща капиталова осигуреност, но с голям бъдещ потенциал за развитие и с възможности за превръщането им в локални центрове на растежа.

Повечето индустриални предприятия срещат сериозни проблеми, свързани с приспособяването към изискванията на пазара и заемането на определени пазарни сегменти и ниши.

МСП в общината срещат значителни трудности и предизвикателства, които значително намаляват възможностите им за принос към местното развитие и създаване на повече работни места. Ниското технологично ниво, липсата на информация и ограничения достъп до кредитни схеми и външни пазари в повечето от случаите са сред основните проблеми пред малкия и средния бизнес.

Отрасловото разпределение на регистрирания бизнес показва превес на стопанските субекти в областта на различните по характер услуги. В пространственото отношение МСП се развиват най-вече в градския център на общината. Консултантските услуги за МСП не са развита практика на цялата територия на общината.

Приоритетите в тази насока включват насърчаване на частния сектор, подпомагане на по-малките предприятия и въвеждане на качество и високи технологии в производството. Опазването на околната среда, рационалното използване на енергията и суровините, както и подобряването на производителността на труда са също така особено важни хоризонтални задачи за развитие на индустриалния сектор в общината.

Специфични цели

Специфична цел 1: *Подобряване на състоянието и изграждане на довеждаща инфраструктура до зоните и обектите за бизнес.*

Мерки и подходящи области за инвестиции

Общи мерки

- Подобряване на инфраструктурната среда за стартиране на нов и развитие на съществуващия бизнес чрез изграждане и модернизиране на пътнотранспортната инфраструктура, свързваща бизнес обекти с главните и местните пътища и поголемите бизнес центрове и пазари в региона.
- Подобряване на услугите за енергозахранване, водоснабдяване, телекомуникации и екологична защита, които са необходими за развитието на бизнеса.
- Координирано, балансирано и изпреварващо развитие на различните видове инфраструктура в съответствие с нуждите и очакваното търсене.
- Преодоляване на инфраструктурната изолация с цел подобряване на възможностите за финансиране на бизнеса.

Транспорт

- Изграждане на ефикасна пътна система за намаляване на транспортните разходи и осигуряване на облекчен достъп до бизнес обекти;
- Рехабилитация и модернизация на пътната мрежа за намаляване на инфраструктурните дефицити, които пречат на развитието на определени бизнеси;
- Увеличаване полезността на част от републиканската пътна мрежа – преминаващите през територията на общината второкласни пътища;

Телекомуникации

- Повишаване на бизнес конкурентоспособността чрез подобряване на достъпа до пазари, електронната търговия, бизнес връзките и техническата и финансова информация.
- Използване на комуникационната технология за осигуряване на възможности за редовно или професионално обучение за групи от населението в отдалечените райони.
- Насърчаване на работа в мрежа в рамките на една общност или между общностите
- Развиване на умения свързани с комуникационната технология
- Привличане на средства от частния сектор

Енергийни системи

- използване на възобновяеми енергийни източници - природен газ, водоелектрическа енергия, вятърна, слънчева, геотермична енергия и енергия от биомаса

ВиК

- Рационално използване на водата в обектите за бизнес дейности, ефикасност на системата за интегрирано управление на водните ресурси.
- Интегрирано управление на отпадъчните води, резултат на производствени дейности, чрез безопасно изхвърляне или съхраняване, пречистване и/или повторно използване.

Специфична цел 2: *Изграждане на бизнес информационни центрове и инкубатори за стартиращи и новосъздадени предприятия.*

Мерки и подходящи области за инвестиции

- Подобряване на бизнес климата чрез подпомагане създаването и развитието на местни и регионални сдружения на бизнеса в отделните икономически сектори
- Подобряване на бизнес средата за стартиращи в бизнеса и съществуващи МСП чрез изграждане и ефективно управление на местни бизнес центрове за предоставяне на консултантски и информационни услуги
- Обучение на ръководителите и персонала на бизнес организации и сдружения и мениджърите на фирми за придобиване на бизнес умения и за работа в мрежа
- Подобряване на достъпа до бизнес информация за пазарните условия, възможностите за технологично развитие и трансфер
- Насърчаване въвеждането на иновации и производството на нови продукти, системи за управление и контрол на качеството и проникване на пазара.
- Консултантски услуги в областта на маркетинга, управление на риска и бизнес планирането.
- Подпомагане установяването на връзки между фирмите, създаването на клъстърни чрез групиране и договориране.
- Подобряване на възможностите за достъп и участие във финансови и кредитни системи.

Специфична цел 3: *Разработване и прилагане на схеми в подкрепа на технологичната политика на МСП - установяване на връзка с научно-изследователски центрове, въвеждане и използване на модерни технологии, нови продукти и иновации и особено екологични продуктови технологии,*

енергоспестяващи системи и използване на възобновяеми източници на енергия.

Мерки и подходящи области за инвестиции

- Осигуряване на специализирани услуги и техническо подпомагане на МСП за развитие на модерна технологична политика.
- Създаване на мрежи за сътрудничество между учебни, изследователски и технологични центрове, лаборатории и фирми за внедряване на нови технологии, иновации и нови продукти
- Осигуряване на достъп до техническа и финансова помощ на фирми, ориентирани към въвеждане и използване на високи технологии, екологични производства и енергоспестяващи системи.
- Развитие на специализирани професионални умения и обмяна на информация и опит в областта на иновациите и високите технологии.

Специфична цел 4: *Стимулиране и промоция на развитието и подобряването на качеството и конкурентоспособността на човешките ресурси, заети в местната икономика*

Мерки и подходящи области за инвестиции

- Адаптиране и модернизирание на системата за професионално обучение и преквалификация на работната сила за нуждите на МСП и местната икономика, подобряване на обучението в областта на информационните и комуникационните технологии
- Насърчаване на сътрудничеството между бизнеса, обучителните центрове и образователните институции за развитие на професионалните умения в областта на предприемачеството, туризма, опазване на културното и природното наследство, технологичния трансфер и иновациите, енергийната ефективност
- Достъп до продължително професионално обучение и обучение по време на работа чрез осигуряване на стимули за работодателите и работниците и служителите
- Мониторинг на пазара на труда и разработване на ефективни и новаторски програми съвместно с икономическите и социалните партньори и НПО за развиването на умения, адаптирани към нуждите на пазара на труда и особено на фирмено ниво
- Създаване на модерна информационна система за професионално ориентиране и информация
- Интервенции отнасящи се до активно включване на социални партньори (дружества, асоциации и др.) в продължително професионално обучение, провеждане на проучвания за нуждите на пазара на труда, работа в мрежа и др.

- Професионална преориентация и пре-квалификация на заетите в предприятия, които осъществяват структурни промени в производството
- Стимулиране на предприемачеството на младите хора

3.5 Приоритет 5 “Развитие на туристическия потенциал и услугите в туристическата индустрия”

Състояние и потенциал

Туризмът е приоритетна област със силно влияние върху икономиката на общината, генерирането на нови работни места и доходи на местно ниво. Съвременните условия в туристическия сектор включват промени в международния туристически пазар, процеса на приватизация и навлизането на частния сектор, нова организация и обучение в туризма. Увеличен е интересът към регионалния и местния туризъм, основаващ се на природното и културното наследство, специализираните видове туризъм като селски, балнеоложки, религиозен, екологичен туризъм и др. Алтернативните форми на туризъм използват по-пълноценно местните ресурси, като по този имат мултиплициращ ефект върху местната икономика.

Общината разполага с голямо разнообразие от туристически ресурси, съсредоточени на сравнително малка територия, които дават възможност за развиване на разнообразни туристически продукти. Ресурсите включват подходящ климат, съхранени природни територии, културни обекти и обекти на историческото наследство, минерални извори. В допълнение, човешкият капитал, натрупаният опит и ноу-хау на местно ниво са важна предпоставка за формирането и прилагането на активна политика в областта на туризма за интегрираното развитие на общината.

От друга страна, туристическата индустрия в общината е силно фрагментирана на малки и сравнително неустойчиви предприятия и дейности и с ограничено предлагане по отношение на сезоните и алтернативните видове туризъм. Базата за настаняване е с ниско качество, а степента на натовареност и нивата на заетост на територията на общината са доста под възможностите. Липсва добра координация и дългосрочна стратегия за развитието на отрасъла на основата на съвременна туристическа информационна система.

В най-общ план, потенциалът за туризъм се определя от благоприятните климатични и екологични условия и уникалното разположение на Разлог между три планини с богати рекреационно-туристически ресурси, както и близостта му до ски-център с национално значение, какъвто е Банско. Развитието на туристическото подслоняване ще бъде

резултат от очаквано разтоварване на града Банско в съседни селища, както и от усвояването на природни туристически ресурси в община Разлог каквито са скипистите на Кулиното и другите ресурси в местността Предела, а също и минералните извори в общината. От значение са и антропогенните ресурси на града и селата, най-вече културно-историческите паметници, бита, традициите, фолклора и културата на местното население. В община Разлог следва да се очаква развитие на хотелиерството в града Разлог и в курортните местности на Предела, както и в отделни села - най-вече Баня и Добърско.

За целта ще са необходими определени действия от страна на общината за плановата осигуреност на курортните местности и за изграждането на техническа инфраструктура в тях, а също и за намиране на възможности за привличане на потенциални инвеститори в сферата на туризма.

В населените места ще са необходими инвестиции за подобряване на благоустройството и повишаване стандарта на сградния фонд, включително на съществуващи жилища като потенциални туристически квартири.

Изграждането на спортен комплекс е една добра възможност. Той обаче трябва да бъде ориентиран не просто към потребностите на населението на Разлог, а на туристическия поток в района. Топлите минерални извори са важен ресурс в тази насока. За туристическата привлекателност ще допринесе и изграждането на открита сцена в парка, която може да се използва за масови прояви и фестивали. Евентуалното ѝ използване и развитие може да се мисли в контекста на сътрудничество между съседни общини, в рамките на което отделните прояви са координирани и оформят цялостна верига. По този начин целият район ще стане по-известен и ще нарасне неговата привлекателност.

Специфични цели

Специфична цел 1: *Обновяване, разширяване и модернизация на туристическата инфраструктура за привличане на повече туристи на основата на природните и културните дадености.*

Мерки и подходящи области за инвестиции

- Подобряване на предлаганите услуги чрез разширяване и модернизиране на настанителната база и инфраструктурата за развитие на туристически дейности, особено свързани с културата и природните забележителности на територията на общината

- Привличане на частни инвестиции за подобряване на туристическата инфраструктура
- Изработване на застроителни и регулационни планове на местностите “Предел”, “Кулиното”, “Бетоловото”, “Бойков рид”. Доизграждане на техническата инфраструктура в тези местности. Изграждане на втория етап на ски писта “Кулиното” и въжени линии
- Асфалтиране на пътя до хижа “Яворов” и търсене на алтернативен достъп (евентуално фуникулър)
- Инвентаризиране на състоянието и възможностите на жилищния фонд с оглед туристическо настаняване;
- Изграждане на туристически хотели в Разлог
- Изграждане на спортен комплекс в Разлог
- Създаване на съвместни дружества за изграждане, стопанисване и експлоатация на спортни обекти и съоръжения
- Предоставяне на концесии върху минерални извори и терени за балнеоложки обекти
- Изграждане на конна база и игрище за голф
- Изграждане на ваканционно селище

Специфична цел 2: *Диверсификация и подобряване на качеството на туристическия продукт, разширяване на коул лекса от услуги, свързани с туристическата индустрия, включително рекреационни, лечебни и спортни дейности.*

Мерки и подходящи области за инвестиции

- Разработване на нови по отношение на услугите и дестинациите туристически пакети с цел преодоляване на сезонността в туризма
- Подобряване на маркетинговите стратегии за развитие на туризма и определяне на специфични пазарни сегменти
- Работа в бизнес-мрежа
- Създаване на туристически информационен център с регионално значение, чрез който да се предоставя пълна и достъпна информация за наличните туристически услуги в региона
- Периодично издаване на туристически справочник за региона със съдействието на Пирински туристически форум и предоставянето му на туроператори
- Организиране на подходящи туристически маршрути
- Съдействие за развитието на селски туризъм, балнеоложки и рекреационен туризъм, екологичен туризъм и други алтернативни форми
- Координация между общините в рамките на Пирински туристически форум

3.6 Приоритет 6: “Подобряване на транзитната и местната пътна инфраструктура, развитие на благоустройствените дейности в населените места”

Състояние и потенциал

Пътната мрежа на територията на общината все още е неефикасна за осигуряване на бързо, удобно и сигурно превозване на хора и стоки. Необходимо е да се модернизира и завърши второкласната и местната пътна мрежа, за да се осигури достъп за хора и товари предимно до места, където се развиват производствени и туристически дейности на територията на общината или да се осъществи връзка републиканските пътища от по-висок клас и транспортните коридори с международно значение.

Два второкласни пътя от републиканската пътна мрежа преминават през община Разлог и осигуряват връзки с транспортен коридор №4 – бъдещата автомагистрала “Струма” и с транспортен коридор №8 – автомагистрала “Тракия”, както и връзка през границата с Гърция чрез новия граничен преход “Илинден”. Необходимо е да се подобрят габаритите на тези пътища особено през прохода “Предел” с оглед осигуряване на трета лента за изпреварване.

Значителна част от потенциала е свързан с разположението на общината на транспортен коридор и близостта ѝ до новия граничен преход с Гърция – “Илинден”. Това дава възможности за развитие на складови бази за търговия на едро с регионално значение. Близостта до транспортен коридор открива възможност за изграждане на паркинг за товарни автомобили, който да обслужва транзитния поток. Наличието на такъв паркинг може да насърчи развитието и на друг съпътстващ бизнес (търговия, хотелиерство). Реална е възможността за изграждане на митническо бюро във връзка с откриването на новия граничен пункт с Гърция.

Ролята на община Разлог като важен инфраструктурен възел за съседните общини в района на Разложката котловина се определя от нейното местоположение и значението на града Разлог като естествен център в транспортно, енергийно и комуникационно отношение. За да се затвърди и засили тази роля е необходимо доразвитие и подобряване на съответните мрежи и съоръжения на инфраструктурата.

Благоустройството и добрата изграденост на елементите на инфраструктурата в населените места ще бъдат гаранция за устойчиво развитие, повишаване на икономическата активност и подобряване качеството на живот.

Общо степента на водоснабденост на общината е 95% при много добро качество на питейната вода. Степента на канализираност е 98% за Разлог и средно 50% за селата.

Необходима е реконструкция на водопроводни мрежи, на цялата канализационна мрежа на гр. Разлог, която е остаряла и износена, и доизграждане на канализационните мрежи в селата и зоните за туризъм.

Специфични цели

Специфична цел 1: *Рехабилитация и реконструкция на транзитните пътища / II клас/, за осигуряване на по-добри връзки с транспортните коридори 4 и 8 и подобряване обслужването на пътния трафик - входящ и изходящ от новия ГКПП Илинден с Република Гърция.*

Мерки и подходящи области за инвестиции

- Модернизация и реконструкция на път II 19 Симитли – Разлог – Г.Делчев;
- Действия за създаване на митническо бюро в гр. Разлог
- Съдействие за изграждане на складова база за търговия на едро за района на долината на р.Места
- Съдействие за изграждане на паркинг за товарни автомобили и съпътстващи го обслужващи обекти
- Активно участие на общината по посочените мерки с предоставяне на терени и гарантиране на кредити от търговски банки

Специфична цел 2 : *Рехабилитация на местната пътна мрежа и изграждане на пътища и пешеходни алеи и до места с туристически интерес.*

Мерки и подходящи области за инвестиции

- Изграждане, ремонт и поддържане на общинската пътна мрежа, обслужваща преобладаващата част от територията с цел подобряване на достъпа до икономическите зони и обектите за туризъм
- Рехабилитация и изграждане на пешеходни алеи, инфраструктурни съоръжения и обслужващи обекти в зоните за отдих по туристическите маршрути

Специфична цел 3: *Подобряване изградеността и експлоатационното състояние на водоснабдителната и канализационната мрежа, състоянието на уличната мрежа и благоустрояване на населените места за повишаване*

привлекателността на общината за туризъм, бизнес и подобряване качеството на живот на населението.

Мерки и подходящи области за инвестиции

- Подобряване състоянието на уличната мрежа в населените места
- Изграждане на водоеми за питейна вода, реконструкция и доизграждане на водопроводни мрежи в селата и курортните местности
- Реконструкция на канализационната мрежа в града и доизграждане в селата;
- Изграждане на пречиствателни станции за отпадъчни води
- Опазване и поддържане на обществените озеленени площи в населените места;
- Газификация на град Разлог
- Осигуряване на енергоспестяващо улично осветление
- Прилагане на енергийно ефективни мерки в общинските сгради
- Изграждане на инсталация за изгаряне на дървесна биомаса за производство на топлинна енергия

3.7 Приоритет 7 “Развитие на комуникациите и инвестиции за въвеждане на стандартите на информационното общество”

Състояние и потенциал

В областта на телекомуникациите Технологичен възел "Далекосъобщения" при град Разлог обхваща четирите общини в региона - Разлог, Банско, Якоруда и Белица. Разлог е център на две съобщителни централи с национално значение: Благоевград - Разлог - Велинград и Благоевград - Разлог - Гоце Делчев. Бизнес Център “Места” е Интернет доставчик за целия регион.

През последните години в гр. Разлог и общината с бързи темпове се развиват информационните и комуникационните технологии. Интернет връзката се осъществява от Бизнес Център “Места”, който е местният сървър. Бизнес Център “Места” е Интернет доставчик и за целия регион. В града има радиотранслационен възел, две частни УКВ радиостанции – радио “Дъга” и радио “Бумеранг”, общинско кабелно радио и две кабелни телевизии.

Специфични цели

Специфична цел 1: Развитие и модернизация на информационните и комуникационните мрежи и услуги.

Мерки и подходящи области за инвестиции

- Осигуряване на достъп и използване на широколентови комуникационни технологии за пренос на данни и обмен на информация
- Адаптиране на обществените сгради към съвременните изисквания за използване на компютърни мрежи, информационно и комуникационно оборудване
- Развитие на локалните информационните мрежи и бази данни за целите на бизнеса, туризма, образованието и обучението, административното обслужване

Специфична цел 2 : Развитие на информационните и административните услуги за бизнеса и населението базирани на съвременни ИКТ

Мерки и подходящи области за инвестиции

- Развитие на електронните услуги, предоставяни от общинската администрация за бизнеса и населението
- Повишаване на конкурентоспособността на местния бизнес чрез изграждане на информационни центрове и подобряване достъпа до информация за потенциални пазари, развитие на електронната търговия и банкиране, бизнес информационните мрежи, осигуряване на техническа и финансова информация.
- Сътрудничество между администрацията, бизнеса, образователните институции и НПО за развиване на уменията, свързани с използването на ИКТ и подобряване качеството на услугите
- Привличане на средства от частния сектор за създаване на мрежа от центрове и програми за професионално образование и обучение в информационните и комуникационните технологии

3.8 Хоризонтални приоритети

Устойчиво развитие

Развитието, което запазва и обогатява икономическия и социалния капитал и природните ресурси, се дефинира като устойчиво развитие.

Устойчивото развитие обхваща преди всичко екологичните аспекти на икономическата дейност на общината. Решаването на проблемите и предизвикателствата пред

устойчивото развитие обаче следва да обхваща всички параметри, свързани не само с ефекта върху околната среда, но и със социалните и икономическите последици и взаимодействието между тях.

Устойчивото развитие се определя като хоризонтален приоритет за реализацията на планираните мерки и конкретните проекти или схеми за подпомагане в рамките на Общинския план за развитие.

Устойчивостта на отделните инвестиционни намерения и операции или на индивидуалните проекти ще бъде отчитана, като се имат предвид следните критерии:

- възможност за самоиздържане след определен период;
- запазване и/или създаване на устойчиви работни места;
- принос за опазване и подобряване на околната среда, устойчивото развитие на съответната обществена група или икономическа дейност

Равни възможности

Планирането и прилагането на политиките за местно развитие, както и осъществяването на отделни инициативи и проекти ще използват инструментариум, който гарантира спазването на принципа на равните възможности за различни етнически групи, лицата и групите в неравностойно положение и застрашени от социална изолация, както и принципа за равенството между мъжете и жените.

Равните шансове за участие и ползване на резултатите от конкретните проекти за местно развитие са ключов фактор за генериране на добавена стойност и успешна реализация на целите на стратегията за интегрирано развитие.

4. ИНДИКАТИВЕН ФИНАНСОВ ПЛАН

Финансова таблица 1 (BGN, цени 2005 г.)

ПРИОРИТЕТ	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	ОБЩО
Приоритет 1	80 000	120 000	180 000	200 000	250 000	280 000	310 000	1 420 000
Приоритет 2	64 000	96 000	144 000	160 000	200 000	224 000	248 000	1 136 000
Приоритет 3	32 000	48 000	72 000	80 000	100 000	112 000	124 000	568 000
Приоритет 4	200 000	300 000	450 000	500 000	625 000	700 000	775 000	3 550 000
Приоритет 5	184 000	276 000	414 000	460 000	575 000	644 000	713 000	3 266 000
Приоритет 6	160 000	240 000	360 000	400 000	500 000	560 000	620 000	2 840 000
Приоритет 7	80 000	120 000	180 000	200 000	250 000	280 000	310 000	1 420 000
ОБЩО Задължения	800 000	1 200 000	1 800 000	2 000 000	2 500 000	2 800 000	3 100 000	14 200 000
ОБЩО Плащан ия	640 000	960 000	1 440 000	1 600 000	2 000 000	2 240 000	2 480 000	11 360 000

Финансова таблица 2 (BGN, цени 2005 г.)

Период 2007-2013 г. ПРИОРИТЕТ	Местно публично финансиране		Външно публично финансиране								Общо	
	Общински бюджет	Местни публични фондове	Общ дял (%)	Централен бюджет	Общ дял (%)	Бюджет ЕС			Общ дял (%)	Други източници	Общ дял (%)	100%
						ЕФРР	ЕС Ф	К Ф				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Приоритет 1	355 000	0	25%	355 000	25%	710 000	0	0	50%	0	0	1 420 000
Приоритет 2	284 000	0	25%	284 000	25%	568 000	0	0	50%	0	0	1 136 000
Приоритет 3	142 000	0	25%	142 000	25%	284 000	0	0	50%	0	0	568 000
Приоритет 4	887 500	0	25%	887 500	25%	1 775 000	0	0	50%	0	0	3 550 000
Приоритет 5	816 500	0	25%	816 500	25%	1 633 000	0	0	50%	0	0	3 266 000
Приоритет 6	710 000	0	25%	710 000	25%	1 420 000	0	0	50%	0	0	2 840 000
Приоритет 7	355 000	0	25%	355 000	25%	710 000	0	0	50%	0	0	1 420 000
ОБЩО	3 550 000	0	25%	3 550 000	25%	7 100 000	0	0	50%	0	0	14 200 000

Финансова таблица 3 (BGN, цени 2005 г.)

Финансов източник	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Общо
<i>Общински бюджет + фондове</i>	200 000	300 000	450 000	500 000	625 000	700 000	775 000	3 550 000
<i>Централен бюджет</i>	200 000	300 000	450 000	500 000	625 000	700 000	775 000	3 550 000
<i>ЕФРР</i>	400 000	600 000	900 000	1 000 000	1 250 000	1 400 000	1 550 000	7 100 000
<i>ЕСФ*</i>	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>КФ*</i>	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>ДВФИ</i>	0	0	0	0	0	0	0	0
ОБЩО	800 000	1 200 000	1 800 000	2 000 000	2 500 000	2 800 000	3 100 000	14 200 000

5. ОРГАНИЗАЦИЯ И МЕТОД ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПЛАНА

Организацията и методът за изпълнение на Общинския план за развитие обхващат системите за управление и контрол, наблюдение и оценка, осигуряване на информация и публичност и прилагането на принципа за партньорство на всички етапи на изпълнение.

В процеса на реализация на плана ще се спазват и принципите на отговорно и добро управление, ефективен финансов контрол, разделение на правомощията при осъществяване на управленските функции, предотвратяване и корекция на нередностите при изпълнението на конкретните дейности.

5.1 Система за управление и контрол

Орган за управление на Общинския план за развитие е кметът на общината.

Органът за управление е отговорен за:

- организацията и координацията на системата за събиране на статистическа и финансова информация за изпълнението на плана;
- изготвянето на годишни доклади и заключителен доклад за изпълнението на плана.
- организирането на междинна и заключителна оценка на постигнатия напредък при изпълнението на целите и приоритетите
- ефективното финансово управление и контрол
- координацията и съответствието със секторни политики на местно, областно/регионално и национално ниво
- спазването на съответното законодателство, нормативната уредба и методическите указания на компетентните органи
- информацията и публичността на плана

Специализираните звена на общинската администрация са отговорни за оперативното управление на плана - административно и финансово управление, финансов контрол и вътрешен одит.

Организационната схема за изпълнение на Общинския план за развитие е дадена в приложение.

5.2 Мерки за консултиране на партньорите

Процесът на консултации включва участие на партньорите при разработването на Общинския план за развитие, неговото управление, наблюдението и оценката на постигнатите резултати.

Консултациите имат за цел координация и мобилизация на всички ресурси на общината за изпълнение на плана, както и разширен обмен на мнения и идеи за успешно прилагане на политиката за местно интегрирано развитие между всички основни участници – местни власти, социални партньори, неправителствен организации, частен бизнес, областен управител и областна администрация. Обобщените резултати от процеса на консултации водят до последваща актуализация на плана съобразно настъпилите промени, тенденциите и перспективите за развитието на общината.

Формите на консултиране и взаимодействие включват създаването на специализирани работни групи, експертни консултации по ключови проблеми, съвместни комисии за мониторинг по отделните мерки, обществени форуми и дискусии, гарантиращи прилагането на принципа на партньорството.

5.3 Дефиниране на системата за наблюдение и оценка

Наблюдението и контролът за ефективното и ефикасното изпълнение на Общинския план за развитие се извършват от Общинския съвет. На сесиите на Общинския съвет се канят представители на икономическите и социалните партньори, неправителствените организации, представители на обществеността.

Функциите по наблюдението обхващат:

- разглеждане и утвърждаване индикаторите за наблюдение на изпълнението на плана
- разглеждане и одобряване критериите за подбор на индивидуалните проекти
- периодичен преглед на постигнатия напредък по отношение на целите
- анализиране резултатите от изпълнението на приоритетите, мерките и степента на постигане на специфичните им цели
- разглеждане резултатите от ad hoc оценки и междинната оценка
- разглеждане предложения за преразпределение на средствата по приоритетите и индивидуалните операции и проекти
- предложения за промени, свързани с постигането на целите плана или подобряване на управлението му.

Общинският съвет разглежда и одобрява годишните доклади и заключителния доклад за изпълнение на плана.

Докладите съдържат информация за:

- промените в социално-икономическите условия и секторните политики за развитие на местно, регионално и национално ниво;
- постигнатия напредък по изпълнението на приоритетите, мерките и индивидуалните проекти и схеми за подпомагане
- финансовото изпълнение на проектите
- действията, предприети с цел осигуряване на качество и ефективност при изпълнение на плана включващи:
 - а) мерките за наблюдение, оценка и контрол, както и създадените механизми за събиране на данни;
 - б) преглед на всички значителни проблеми, възникнали в процеса на изпълнение, както и мерките за преодоляване на тези проблеми;
 - в) мерките за осигуряване на публичност
 - г) мерките за постигане на необходимото съответствие със секторните политики и програми.

Етапите за оценяване на изпълнението на плана включват извършване на междинна (през 2010 г.) и последваща/ заключителна (до средата на 2015 г.) оценка, както и ad hoc оценки по отделни теми или проекти.

5.4 Информация и публичност

Органите, звената и организациите, извършващи действия в рамките на правомощията си по изпълнението на Общинския план за развитие осигуряват своевременна информация за характера и същността на тези действия, за необходимостта и потенциалните ползи от извършването им, за последиците от тях, както и за постигнатите резултати включително относно помощта, предоставена на общината от фондовете на ЕС и републиканския бюджет.

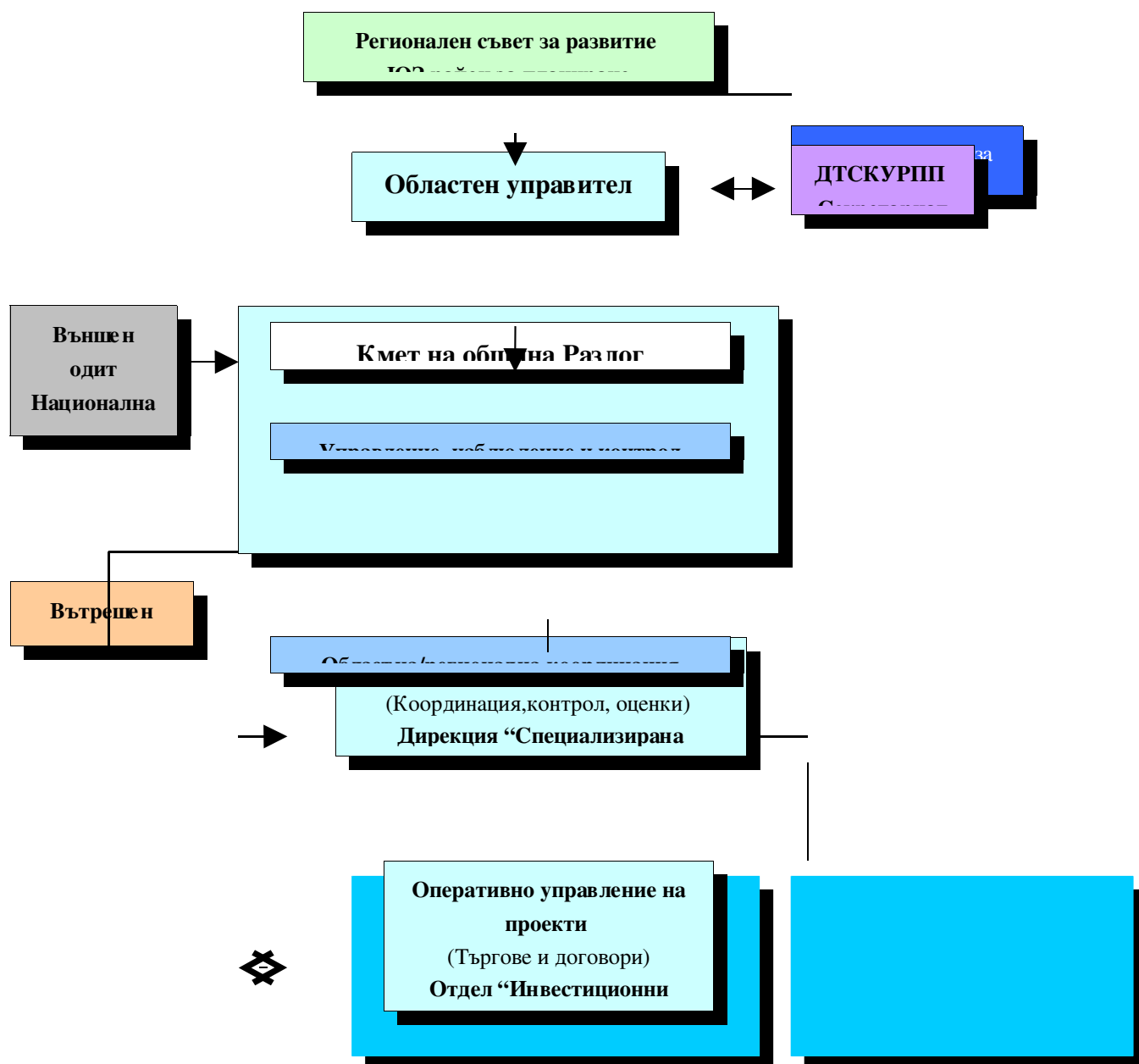
Информацията е насочена към:

- широката общественост;
- потенциалните бенефициенти по отделните мерки и проекти;
- лицата и организациите, осъществяващи промоцията на индивидуални проекти;
- осигуряване на прозрачност на действията и отчетност на средствата.

**Финансово управление
на проекти
(Предварителен
финансов контрол)
Финансов контролър**

ОРГАНИЗАЦИОННА СТРУКТУРА

за изпълнение на Общинския план за развитие на община Разлог

**Изпълнител
ни звена/
Бене-**

--